

Szavak szárnyán, írók útján

Szavak szárnyán, írók útján

antológia

Vakok és Gyengénlátók
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete
Nyíregyháza
2010

A kötet kiadását a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

Válogatta:

BAJNOK LÁSZLÓNÉ
könyvtáros
(Nyíregyházi Főiskola)

Szerkesztette:

LAKATOS ANIKÓ
ZSOLDOS-DEMJÉN ANETTA

Borító:

DANKÓ PÁL

© Szerzők, 2010

ELŐSZÓ

A Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete célul tűzte ki, hogy az esélyegyenlőségért nem csak számokkal és adatokkal fog harcolni az érdekérvényesítés rideg tényvilágában, hanem egy sokkal emberibb, szívhez szólóbb módon próbálja megnyitni a kapukat az egészséges társadalom és a fogyatékkal élő emberek között.

Ha azt szeretnénk, hogy a látássérültekre azonos jogú emberként tekintsen a társadalom, akkor meg kell mutatnunk, hogy a tiszteletre, megbecsülésre valóban rászolgálnak. Így született meg a gondolat, hogy a szavak szárnyán repítsük el az olvasókat egy eddig talán ismeretlen világba, hogy megismerhessék olyan emberek életútját, akiknek eddig nem volt lehetőségük megmutatni a bennük rejlő értékeket.

Ez a kötet látássérült szerzők munkáit foglalja össze, és bemutatja, hogy milyen érzések és gondolatok kavarnak egy olyan ember elméjében, aki a külvilág színeit és formáit már nem érzékeli, de látja azokat a dolgokat, melyek a látó emberek elől rejtve maradnak.

Ha végigolvassuk ezeket az írásokat, és meglátjuk, hogy ezek a szemek nem csak könnyezni tudnak, hanem nevetni, rajongani és ami fő, élni, talán felmerül bennünk a kérdés, hogy honnan merítik ők az erőt. A választ talán ez az antológia adja meg.

Lakatos Anikó

1. FEJEZET

Fáklyafény az örök éjszakában: emlékezések

Horváth Emmy: In memoriam Misley Emese!

Tehát az éjszakai beszélgetés a több mint fél évszázada halott barátnőmmel!

Mint első, hivatalos olvasómnak, ajánlom szeretettel: Emmy

Szerbusz Emese!

Ígértem, hát itt vagyok ... mert megint október, megint huszonharmadika, mert, mint mindig, égnek a gyertyák, és mint mindig, nézel rám a fényképről, félszeg mosollyal, az elmaradhatatlan masnikkal a hajadban, amúgy matrózgallérosan, 13 évesen, most már mindig így...

Így találkozunk mi ketten, több mint 50 éve, én egyre növekvő évgyűrűkkel, most már akár nagymamád is lehetnék, Te meg még mindig csak 13 éves vagy, de Veled töltve az emlékezés óráit én is azzá a csitrivé fiatalodom, és próbálom megfejtetni a megfejthetetlen: miért akkor, miért ott, és miért éppen Te??

Hiszen nem voltál öreg, nem voltál beteg, még csak nem is egy autó ütött el, csak éppen rosszkor voltál, rossz helyen!

Anyukád úgy mesélte, még a mosoly is ott ült az arcodon, észre sem vetted, mikor egy golyó úgy ment át törékeny testeden, mint kés a vajon.

Én ugyan ezt már akkor sem hittem el, de hát az anyák joga a misztifikálás, és ha neki így könnyebb volt elviselni a fájdalmát, ki merné ezt elvitatni tőle? Mert az emlékezés megszépíti a múlt rémségeit, csak a kérdésekre nem ad választ az elmúlt több mint félévszázadnyi idő!

Kamaszlányok voltunk, amolyan mindenen kuncogós, félig gyerek, félig nő mivoltunkban, és nem igen értettük, mitől „Forr a világ bús tengere, ó magyar”?

Akkor is ősz volt, hullt a vadgesztenye a népkerti sétányon, miközben kiderült, hogy összes barátnőm az unokabátyámba, az akkor már gimnazista Pistába szerelmes. Csak én tudtam, hogy ez a csábos, egyben minket gúnyos mosollyal lekicsinylő fiú csakis engem vehet feleségül, mert Ő az én unokatestvérem.

És még nem sejtettük, hogy ez a 16 éves srác, kis hátizsákjával két hét múlva nekivág a nagyvilágnak, meg sem áll Amerikáig, hogy ott a szabad, új világban parketttáncosként kezdje, és ki tudja, ma már hogyan fejezze be kalandos életét?

És azt sem értettük igazán, mit hallgat nagypapa fülét szinte rátapasztva a rádióra, miről suttoznak szüleink a bezárt ajtók mögött?

Csak csivítettünk, mint a délre szálló fecskék, köztünk Te is, Emese, kissé félszegen, amolyan jól nevelt leányként, és akit nagyon irigyeltünk a szabadon leeresztett hajáért, a mindig más színű masnikért, a vajszerű télikabátért, mi, a szoros, cofba fogott hajúak, a mindig sötétkékbe, vagy ami még borzalmasabb, barna kabátba öltöztetettek, mert ez utóbbiakon nem látszik a kosz.

Emlékszel, Mesi, egyszer nagylelkűen nekem ígérted az álomkabátot, és csak halálod után kapott ijesztő jelentést az emlékkönyvembe rajzolt sír, rajta a kereszttel, meg a versikével,... hogy is volt csak? „Ha engem egyszer ez a sír eltemet, akkor se felejts el engemet!” A ma is meglévő könyvecskében dermesztő jóslatként hatnak soraid, a sok vicces, giccses bejegyzések között.

Honnan érezted előre, hogy már csak rövid ideig leszel közöttünk, hogy aztán azon a szörnyű délelőttön semmi perc alatt átköltözz a bárányfelhős, örök hetedik osztályba, ahol ott ülnek „az örökre szépek”?

Pedig milyen jól indult az a reggel? Hallottuk ugyan, hogy Pesten valami nincs rendben, de hát Pest olyan messze van, nekünk ugyanúgy iskolába kellett menni. Még örültünk is, mikor a második óra után szélnek eresztették a tanulóifjúságot, mindenki mehetett, ahová akart, hiszen a szülők csak délre vártak haza minket.

Mondd, Emese, miért is mentél Te a Rendőrség épületéhez, talán a jólneveltséged ellen lázadt fel kíváncsiságod??

Én is mehettem volna Veletek, de én egy másik barátnőmmel a Zenepalotához siettem, mert egy fiatal színész, bizonyos Nagy Attila a Talpra magyart szavalta.

Ha meggondolom, ez a döntés talán az életemet mentette meg, mert míg téged az eldördülő sortűz halálra sebzett, mi a Sacival megúsztuk egy-egy anyai pofonnal. Hazafelé már csak azt láttuk, hogy egy szirénázó nyitott teherautó tetején egy nemzeti zászlóval lefedett ember fekszik, s később megindul a vasgyári munkások csapata a város felé.

Azt hiszem, ezen a napon váltunk felnőttekké, többé semmi nem volt olyan, mint annak előtte.

A következő napok a borzalom, a kegyetlenség napjai voltak, mert hiába őriztek szüleink, működött a palánk rádió, hajítottak ki embert a Városháza emeletéről, lincseltek meg szegény gombügynököt ávh-snak nézve, évekig megőrizte vére nyomát az emlékmű, amire felhúzta őt a népharag.

És közben eltemettünk téged, Emese, én mondtam a gyászbeszédet, és váltig nem értettem, mi lett a napokkal előtte még igencsak eleven barátnőmmel.

Mint azóta is értetlenül állok a házatok falán lévő emléktáblád előtt, ahonnan az emlékezés virágait másnapra már ellopják, hogyan is mondjam: a megélhetési bűnözők.

Jaj, Mesi, sokat kérdezel, nem tudom elmagyarázni, mi ez a ketyere, amin most írok, Te még a televíziót sem ismerted, hogy is érthetnéd meg, hogy a kockás füzet helyett, amibe

évtizedekig írtam a velem történeteket, felváltotta ez a még nekem is nehezen megérthető világ.

Mint ahogy arra sem tudok Neked válaszolni, miféle forradalom volt az, ahol annyi ártatlan ember halt meg. Túl közel van még ez a félévszázad, mi magyarok pedig mindig a ló egyik vagy másik oldalára esünk. Kell még néhány emberöltő, hogy tisztán lássuk a múltat, de ez már az unokáinkra marad!

És tudd meg, Emese, a tőled örökölt álomkabátot anyukám befestette sötétkékre, mert azon nem látszik a piszok. Hiába ellenkeztem, az anyai döntés végrehajtatott, és én akkor, ott megértettem, a forradalom véresen komoly dolog, a gyerekkoromnak megmásíthatatlanul vége.

Emese, Drága múltam része, a gyertyák lassan elalszanak, Te ott maradsz gyerekként a fotón, de mindenekelőtt a szívemben, amúgy masnisan, matrózgallérosan, örök 13 évesen.

Egyszer megírom, ha megértem, mi, és miért történt ? – titkos jelünkkel köszöntelek

2008. október 23.

Fettik Mária: Ne Add Fel Soha

Fettik Mária Emlékei

Láss a szíveddel!

Van egy gyönyörű falu Magyarországon, ahol megszülettem, bár – gondolom – minden hely csodálatos, ahová édesanya gyermeket szül. Én a nyugati határszélen, Pusztasomorján sírtam fel 1949 májusában. Szülőfalum tulajdonképpen három településből áll ma: A határszéli volt Pusztasomorja, a középső falut Mosonszentjánosnak hívták, és Mosonmagyaróvár

felé esett Mosonszentpéter. Ebből a három faluból lett 1969-ben Jánossomorja, amely városi rangért pályázik.

Szüleim négy gyermeke közül én voltam a legkisebbik. Mind a négyen lányok voltunk. Kettőnknek volt szembetegsége, de nem tudjuk, hogy honnan, mert még a dédszülők sem ismer-tek a családban olyat, akitől örökölhettük volna. Az idősebbik nővérem, Ilona úgy negyven–negyvenöt éves korára vakult meg teljesen, én sajnos korábban.

Kilencéves koromig aliglátó voltam, tehát még nem teljesen vak. Tanulmányaimat a vakok iskolájában végeztem Budapes-ten, ahová ötvenhatban kerültem. Az iskolát 1967-ben fejez-tem be. Sajnos egy évet ismételni kellett különböző betegsé-gek miatt, mandulaműtét, fülfájás meg különböző gyermekbe-betegségek gyötörtek. Az iskola nem volt könnyű, mert édes-anyám egyedül nevelt minket, ugyanis az édesapánk elég korán meghalt: én még nem voltam egészen kettő éves.

Pólyásbabák gipszből

A Budapesti vakok általános iskolájában némi könnyebbséget jelentett nekem, hogy elég jó látásmaradványom volt, ezért elég hamar be tudtam illeszkedni. Mindent megtanultam, amit csak lehetett, de nagyon rossz volt a távollét a családtól, az édesanyámtól. Ezt soha nem tudtam elfogadni. Akkor még úgy volt, hogy szeptemberben elvittek az iskolába, és csak a karácsonyi szünetben mehettünk haza, na és a húsvéti és a nyári szünetben. Hála Istennek, ma más a világ: a jó közleke-désnek köszönhetően hétfőn reggel viszik a gyerekeket, és pénteken hazamehetnek. Így a hétvégét a családi környezetben töltheti el a gyermek. De nekem, akkor bizony három–négy hónapot kellett távol lenni, és emiatt mindig borzasztóan ked-vetlen és szomorú voltam. Édesanyám csak olyan tízéves ko-romig tudott fölvenni az iskolába engem, mert aztán megbete-gedett és rokkanttá vált. De a nővéreimnek köszönhetően

tovább folytathattam tanulmányaimat, mert továbbra is elvittek az iskolába.

Amíg az iskoláig értünk, engem mindig be tudtak csapni. Kérdezgettem: Hova megyünk, hova utazunk? Válasz helyett a mosonmagyaróvári vasútállomáson mindig kaptam egy pólyás babát, amely gipszből volt, s azzal úgy elvoltam a vonaton egy darabig. Annyit azért elárultak még otthon nekem, hogy utazunk Pestre, meg kirándulni, meg szemészetre, mert hát nagyon sokat vittek szemészetre is. Annak ellenére, hogy nagyon szegények voltunk, mindent megpróbáltak, hátha tudnak segíteni a szememen. Minden híres szemorvoshoz elvitt az édesanyám: Budapestre, Debrecenbe, Szombathelyre, sok helyre, de végül is a megállapítás az volt mindig, hogy egy született szembetegségen nem lehet segíteni. És amikor megláttam az iskola épületét, mindig megfordultam és elkezdtem ordítani. Olyankor édesanyám úgy vitt föl a kezében, és velem együtt sírt szegény, de hát azért bevitt az iskolába.

Pirosra festett elsőáldozós ruha

Mivel csak a szünidőkben lehetett hazamenni, édesanyám olyankor tudott hittanra járni. Sosem felejttem el: elsőáldozóként szép kis fehér ruhám volt, amit aranyom befestett szeptemberig pirosra, mondván: Úgy még, kislányom, tudod használni az iskolában is. Mindig le volt írva a hosszú lista, hogy mi legyen a bőröndben, mit kell vinni az iskolába: hány pizzamát, törölközőt, zoknit, ezt-azt, köpenyt, meg mindent, és, amikor vette át a nevelőnő a piros ruhámat, édesanyámra nézve gúnyosan megjegyezte: Na, ez volt az elsőáldozó ruhája?

No, itt kezdődött igazán az, hogy nem éreztem jól magam az iskolában. De szerencsére, ahogy nőtem, mindig más-más tanárok és nevelőnők vettek körül.

Bennünket nem csak tanítani kellett, hanem nevelni is.

Azért voltak jó és szép napok is. Sok mindenre megtanítottak, amire otthon nem lett volna lehetőség. Mint említettem már, rendszeres orvosi kezelésekre szorultam, mert folyamatosan romlott a látásom. Édesanyám mindig a maga módján próbál-gatta, amikor a szünidőkből hazamehettem, hogy mennyit látok. Mutogatni szokott fedőket, lábasokat, poharakat, hogy vajon mi ez? És, amikor már nem tudtam megmondani, hogy mit mutat, mindig-mindig közelebb jött, és amikor eltaláltam, hogy mi van a kezében, akkor nagyon örült.

De amikor már nem tudtam pontosan válaszolni, pici gyerek-ként is észrevettem rajta a szomorúságot. Sokszor megmutatta a kötényét, és kérdezte: kislányom, ez milyen színű? Én meg rátettem az ujjamat a mintára és mondtam, hogy ez fehér virág ez meg kék virág. De a végén már összekevertem a színeket, azt mondtam neki, hogy ez fehér meg fekete. Később már elmosódtak a színek, a kék szürke lett. Mert amíg még van fényérzék, addig tulajdonképpen csak sötétet lát az ember és világot, de olyankor már nincs színérzék.

Édesanyám ekkor azzal próbálkozott, hogy amikor az utcán sütött a nap, kérte, mutassam meg, hol kezdődik az árnyék? Nagyon boldog volt, amikor odatettem az ujjamat, ameddig sütött a nap. De hamarosan a fényérzékem is elvesztettem: Azóta élek teljes sötétségben. A folyamatos megvakulásom kilenc és tizennégy éves korom között zajlott le. Az utolsó emlékem a látott tárgyak közül édesanyám kék-fehér virágos köténye. Az arcokat is elfelejtettem, de arra emlékszem, hogy mindig olyan szép pirosas volt az arca és sötétbarna haja volt édesanyámnak. Még azt is láttam, hogy a füle mellett kezdett őszülni. Egyébként kontúrokat tudtam csak megkülönböztetni, de azt, hogy kifejezetten kinek milyen arca volt, arra már nem emlékszem. No, a második testvéremre, Margitra, aki Ausztráliába ment ki ötvenhatban, őrá még úgy emlékszem, hogy nagyon szép szőke haja és két copfja volt. De más arcokra már nem emlékszem, mert gyermekként elfelejti az ember az ilyesmit.

Szürke hátán, fűzfa alatt

Kétéves voltam annak a hónapnak az elején, amikor az édesapám meghalt, de bármilyen furcsa is, két emlékem van vele kapcsolatban. Még ma is tudom, hogy hogyan álltam akkor, hol voltam, mit csináltam. Az egyik emlékem körülbelül három héttel azelőttől való, hogy meghalt. Kért engem az édesapám, hogy vigyem oda neki a tükröt az ágyba, mert feküdt már. Kerek tükör volt, amit odavittem. Megnézte magát benne, aztán hozzávágta az ágy végéhez, és a kis kerek tükör összetörött. Csak annyit mondott dühében: (Hát istenem, hogyan tönkre mentem én!) Negyvenhat éves volt akkor, rákbetegségben halt meg, de úgy, hogy a manduláját vették ki, meg fogat húzatott. Három hét különbséggel a kettőt. Nem tudom, mert sosem kérdeztem sem édesanyámat, sem nővéreimet, hogy melyik volt először, de tény, hogy elfertőződött, és szinte kilenc hónap alatt elment és végleg itt hagyott bennünket.

A másik emlékem róla, amikor még kint járt az udvaron. Úgy márciusban lehetett, szép idő volt. Volt egy szép szürke lovunk, az is volt a neve, hogy Szürke, és édesapám felültetett a hátára. Még ma is emlékszem arra, ahogy fent ültem a lovon, jó durva pokrócba kapaszkodtam, és élveztem, hogy megy a ló velem a nagy hosszú jánosomorjai, pontosabban akkor még a pusztasomorjai udvaron. Az udvar közepén egy szomorú fűzfa állt. Az ágai lógtak le, és édesanyám jajgatott, hogy jaj, Feri, nekimegy a fának, leesik, leesik. Édesapám meg mondta: Ne félj, nem esik le. És arra emlékszem, hogy a ló megroggyant, úgy ment el a fa alatt, hogy én le ne essek.

Egyébként én is ugyanolyan rossz és csintalan voltam, mint a többi gyerek. Fölmásztam az ablakba, az asztalra meg mindenhova, és édesapám sokszor kifakadt, hogy csak ezt a gyereket, csak ezt vigyétek el innen. Csak jóval később tudtam meg, azért mondta, mert hát sajnált, amiért rossz a szemem, rosszabb, mint a másik testvéremé. Ő még a rendes iskolába tudott járni a látó gyerekek közé, én már nem, mert az első

padból sem láttam a táblát. Így muszáj volt – mint azt az elején említettem – a vakok általános iskolájában tanulnom, ahová soha nem mentem szívesen, mert még az utolsó évben is csak nagy sírások közepette maradtam ott. Negyedik osztályos lehettem, amikor annyira megbokrosodtam, és nem akartam visszamenni az iskolába. Sírva mondtam édesanyámnak: tudok én már olvasni, írni, hadd maradjak otthon. De édesanyám azt mondta, hogy ő azt nekem odahaza soha nem tudja megadni, amit az iskola. És igaza volt. Mert mindaz, amit az iskolában kaphattam, azt a tudást, tudományt, soha-soha nem lehet megköszönni, meghálálni.

Kitanultam a gyékénykészítést

És még mindig a gyerekkor: sosem voltam félrehúzódozó, csak nagyon csendes gyerek voltam. Ugyanúgy bicikliztem én is, mint a többi látó gyerek, akik sokszor csúfoltak azért, mert én nem olyan jól látok, mint ők. De Hilda nővérem, aki öt évvel idősebb nálam, mindig megvédett a többi gyerektől. Arra is emlékszem, hogy Hilda egyszer még a templomtoronyba is fölcipelt. Nagyon rossz volt a lépcső, a deszkák között le lehetett látni a mélységbe: Juj, még most is látom azt a sötétséget, olyan félelmetes volt!

Édesanyám meg a testvéreimtől védett meg sokszor, hogy ne bántsanak, mert engemet a sors úgyis eleget bánt. És ahogy növekedtem, édesanyám nagyon boldog volt, amiért Budapesten az iskolában megtanítottak a kötelező tantárgyakon kívül nagyon sok mindenre. Zongorázni és hegedülni is tanultam, aztán voltak különböző szakkörök is, – kézimunka, főzés, stb. – melyekért nagyon hálás vagyok. Mindig mondogatta, hogy be kéne aranyozni a kezemet, annyi mindent tudok, a többi három lány nem ér annyit, mint én egyedül.

Tízéves voltam, amikor 1959-ben édesanyám annyira lebetegedett, mert az értünk végzett munkába belerokkant, hogy az 1971-ben bekövetkezett haláláig ki kellett szolgálni.

Minden reggel fel kellett öltöztetni, olyan beteg volt. Ebben az volt a jó, hogy akárhogy is, de köztünk volt. Ebben a nehéz időszakban az iskolát be kellett fejezmem. Továbbtanulni éppen ezért nem tudtam, mert azt mondtam, hogy amíg édesanya él, a testvéreim és az édesanyám körében szeretnék élni. 1967-ben befejeztem tanulmányaimat Budapesten és haza költöztem a családba. Nem tanultam tovább, se gyógy-masszőrnek, se másnak, hanem vállaltam azt, hogy visszamegyek a falumba, úgys hosszú ideig elrabolt az intézeti élet a családtól. De utólag már nagyon bánom, hogy nekem nem adatott meg, hogy továbbtanulhattam volna. Az otthon töltött éveket sem töltöttem el tétlenül, mert a helyi háziipari szövetkezet bedolgozójaként dolgozhattam és gyékényszőnyegeket lehetett odahaza szőni. Nem volt könnyű munka, de a nővéremmel megtanultuk, és nagyon jól jött a pénzkereseti lehetőség. Ezt csináltam tíz éven át. Időközben meghalt az édesanyánk, és hárman maradtunk testvérek. Aztán a legfiatalabbik nővérem, aki egészséges volt, férjhez ment. Így az idősebbik nővéremmel, aki gyengénlátó volt, maradtunk ketten.

Az átjárót nem lehetett jól behallani

Amikor a jánossomorjai Zamatgyárba telefon-alközpontost kerestek, kijöttek hozzánk, mert a nővéremre gondoltak. De Ő inkább a háziipari munkát végezte szívesebben otthon, így huszonnyolc évesen bementem az akkori tanácsházára, hogy én szeretnék telefon-alközpontos lenni. Nagyot néztek, mert látó emberek nem is sejtik, hogy mire lehet képes egy másik ember teljesen vakon is. Önéletrajzot kellett írni, amit ott helyben a tanácsi dolgozó egy ujjal pötyögetett az írógépen. Mondtam neki, legyen szíves átadni a helyét, majd én megírom. Ugyanis az iskolában gépirást is tanultunk, hogy a látó emberekkel a kommunikáció ilyen formában is könnyebbséget jelentsen a számunkra. Megírtam vakon, amit kellett, és ettől kezdve már nem volt probléma, könnyen felvettek a gyárba

telefonközpontosnak. Ott szintén magam írtam gépbe az ön-életrajzomat teljes hibátlanul. Azt hiszem, hogy mondanom sem kell, a háziipari gyékényszövés után ez a munka egy álom volt a számomra. De nagyon messze – két kilométerre – volt a gyár. Közlekedni egyedül még nem tudtam, ezért kaptam egy vakvezető kutyát, és Picurral, a gyönyörű, törpe német juhászkutyával jártam dolgozni. A Zamatgyárban faházat és kifutót építettek neki a porta mellett, mert a telefonközpontba nem jöhetett be, mivel a gyár élelmiszerterületnek számított. Mindig egy vasúti átjárón kellett átmennünk, és amikor egy alkalommal délután mentünk hazafelé, megálltunk a sorompónál, ahogy szoktunk. Mondtam a Picurnak, hogy (tovább, menjünk!) Mindent mondtam, de a kutya csak megmerevedetten és határozottan állt. Ekkor megsimogattam, hogy tovább, és éreztem, hogy hegyesen állt a füle, és nem akart menni, meg sem akart mozdulni. Házak és fák között volt ez az átjáró, és nem jól lehetett behallani, meghallani, hogy jön-e a vonat vagy sem. Nem telt bele egy fél perc, ott suhant el a vonat az orunk előtt. Nem volt az átjáróban akkor éppen se egy kocsi, se egy ember, hogy mondta volna, hogy vigyázzon, piros a lámpa! De a kutya nem a piros lámpát figyelte, hisz Ő nem lát színeket, hanem – később beszéltem az oktatójával – a talpán keresztül megérezte, hogy jön a vonat: veszély van. Amikor elsuhant a vonat, a remegéstől nem tudtam elindulni. Még ma is borsózik a bőröm, ha rágondolok. Végül aztán lehajoltam, és megpusziltam Picur feje búbját. Mert megérdemelte.

Boldog karácsony az új lakásban

Nagyon nehéz idők voltak ezek, de az életemben egy jó kiindulópontnak számított, hogy dolgozhattam. Részt vehettem a mindennapi munka örömében, mint más egészséges emberek. Később, egy betegség hozta el azt a lehetőséget, hogy Jánossomorjáról elkerültem: 1978-ban orrsövényműtétre utaztam Győrbe. Itt a kórházban megismerkedtem egy beteg tár-

sammal, aki jó barátnőnk lett nekem és nővéremnek is. Juditnak hívták. Ő biztatott bennünket arra, hogy jöjjünk el Győrbe, ahol a testvéremnek is lesz esetleg munkalehetőség. Még azt is felajánlotta, hogy a Győrhöz közeli ikrényi házában lakhatunk nála, albérletben. Így aztán 1979-ben az akkori Győri Kecs- és Ostyagárban – amelynek gyáregysége volt a jánosomorjai – folytathattam a telefon-alközpontos állásomat. Hála Istennek, még azóta is ott vagyok, igaz ma már csak hat órában, de dolgozhatom.

Időközben beadtam a lakásigénylésemet, mondván, itt dolgozom Győrben. És 1979 decemberében kaptam is egy egyszobás, összkomfortos lakást a nővéremmel együtt.

1979 karácsonya egy nagyon boldog karácsony volt az életemben. Örömmel költöztünk be a kis győri lakásunkba, és harmincévesen biztosított volt a munkahelyem is. A nővérem nem dolgozott, rokkantnyugdíjas volt. Vele éltünk ketten. Nővérem aztán 1980-ban férjhez ment, no nem ment messzire, ugyanabban a házban talált társat magának, de hála Istennek az én életem ettől kezdve megváltozott, önállóvá váltam. Ebben az időben társam volt a Picur, vele jártam dolgozni, de a kutyusom 1982-ben úgymond megöregedett, és meg kellett tőle válni. Az történt ugyanis, hogy mentünk az autóbushoz, és már annyira figyelmetlen volt idős kora miatt, hogy az épp arra tartó mentőautónak a járdára kellett felhajtania, hogy kikerülhessen, és el ne üssön bennünket. Nagyon megijedtem, mert amikor a járdára léptem, hallottam, amit a járókelők kiabáltak: Pont egy mentő akarja elütni azt, aki vakvezetőkutyával és fehérbottal ment.

A kutyámra én soha nem tudtam haragudni, mert élete nehéz pillanataiban nagyon sok boldog percet és nagyon sok jó szolgálatot kaptam tőle. Hogy mennyit? Azt elmondani még ma sem lehet könnyek nélkül. Abban az időben építették újjá a győri Baross hidat. Szinte minden nap más-más utakon, akadályokon jöttünk át rajta, de Picurban soha nem csalódtam, mindig nagyon aranyosan hazavezetett.

Hűségesen kísért Ikrényben is, Jánossomorján is. Talán épp ezért sem tudtam rá haragudni azért a majdnem balesetért sem. Nem nehezteltem volna rá akkor sem, ha baj lett volna a figyelmetlenségéből. Velem különben sem lehet soha semmi baj, mert rám figyelnek és vigyáznak rám. Ezt érzem életem folyamán, nem tudom, hogy ki, de valaki a tenyerén hordoz és vigyáz rám. Szerencsére akkor is csak annyi történt csupán, hogy a mentőautó a fehérbotomat súrolta miközben kikerült minket. De akkor végül is be kellett látni, hogy ez a kutya már nem alkalmas vakvezetésre és meg kell tőle válnom. Odaadtam egy jólelkű családnak, ahol végül is még jó sora volt. Boldog házőrzőként élt még sokáig.

Megtanultam egyedül közlekedni

Amikor a kutyámat elvitték házőrzőnek, mindig úgy kísérték el az autóbuszmegállóig, de ez az állapot szerencsére nem tartott sokáig, mert megtanultam egyedül közlekedni. Azóta is egyedül járok a munkahelyemre, meg vissza az otthonomba. Ezzel elkezdődött az igazi önállósulásom. De miért legyen az élet zökkenőmentes, jött a lakásprobléma. Abban az időben ugyanis, ha valaki lakást kapott, akkor öt évig győri lakosnak kellett lennie ahhoz, hogy megkapja a végleges kiutalási jogot. Egy szép napon aztán jött egy nem várt számla, hogy nyolc napon belül fizessek be negyven ezer forintot. Igen ám, de honnan? És miből?

Időközben a vakok szövetségén belül megismerkedtem egy jó baráttal, aki gyengénlátó volt. Ő volt az az ember, aki mellémállva igazából segített talpra állni. Mert a családtól, hogy őszinte legyek, az önállósodáshoz semmi segítséget nem kaptam meg, mert hiszen mindenki élte a saját életét, mindenkinek megvolt a saját gondja és munkája. Nem adtak tanácsot sem, hogy mit csináljak, pedig nyolc napon belül be kellett fizetnem az említett összeget. Próbáltam kérni kölcsönöket, de hát a vakságom miatt sehol sem kaptam. Mondván, mi a

garancia arra, hogy azt vissza tudom fizetni? És ez az igazi jó barát azt tanácsolta, hogy kérjek halasztást egy évig és addig összerakhatom a szükséges összeget. Kérdeztem tőle, hogyan is tudnám összegyűjteni, ez túl nagy összeg ahhoz, hogy egy évig összejöjjön. De Ő biztatott és sikerült is.

Azóta sem haragszom senkire, amiért egy vakember nem kaphatott akkor kölcsönt. A bizalmatlanságot soha nem értettem. Megtanultam ugyanis azt, hogy hogyan lehet spórolni, és mindig készpénzért megvenni azt, amit szeretnék. Talán ez nekem nagyobb örömet is okoz.

Ki akarja használni a fogyatékkal élőket

Volt az életemben 1984-től egy nagyon boldog tizenkét-tizenhárom év, amire nagyon szívesen gondolok vissza. Abban az időben meg tudtam teremteni magamnak mindent, barátom segítségével, amit csak akartam. Nem lakott nálam, tévedés, csak igazi jó barát volt. Az ember az élete folyamán ritkán talál ilyen igazi, őszinte, segítőkész jó barátira.

Most nem szép, amit mondok, de a családom nem vette jó néven, hogy én a saját lábamon, egyedül akarok élni, létezni. Bizonyára egyedi eset az enyém, de másnál is tapasztaltam már: ki akarják használni a fogyatékkal élőket, azzal, hogy a családon belül marasztalják, nem engedik, hogy a saját lábára álljon, eltartják, pénzt kapnak utána az államtól. Nem egészen értem, hogy mi ez a túlzott féltés? Mi ez a túlzott majomszeretet? Sajnálatos módon ez az emberi önzés, féltés, az én családomban is érződött. Főleg azt sérelmezték és soha meg nem értették, hogy mellettem pont egy férfi barát volt, akitől, hogy őszinte legyek tartottak is, mert látták azt, hogy szépen megyek és haladok egyről a kettőre. A barátom sohasem adott kölcsönt, hanem biztatott és jó tanácsokkal látott el, hogy igen is, elő tudom teremteni a pénzt, próbáljam meg, rakjam félre, és így egyben kifizethetek mindent, csak ne adjam el soha senkinek, se a családnak se senkinek.

Elértem azt, hogy 1995-ben a negyedik emeleti lakásomat le tudtam cserélni egy első emeletire, és mivel meg lehetett vásárolni a lakást, megvettem hát készpénzért. Felemelő érzés volt, boldog lakástulajdonosnak lenni. Később, három év múlva elköltöztem egy nagyobb lakásba, egy közeli utcába.

A barátom bátorított azzal, hogy minden fogyatékkal élő embernek kell, hogy legyen önbizalma. Azóta tudok kiállni emberek elé, pedig korábban beszélni sem mertem, mert mindig kisebbségi érzésem volt és bátortalan voltam. No és azóta már, ami nagyon fontos, büszke rám a családom. Végül is belátták, hogy nem kell félni, nem haladok rossz irányba. Az én szándékom jó, szép és nemes.

Az ígéret szép szó...

Sajnos korán elveszítettem ezt a jó barátot és akkor kicsit összetörtem. De rám, úgy érzem, mindig jellemző, hogy ha bármi nehézség is van az életemben, – nem mondom, hogy nem fáj – rágódom rajta, de egy idő után le tudom rázni, de felejtetni soha. Nem azt mondom, hogy felejtetek, hanem túlteszem rajta magam, mert vagyok, és talpra kell állni, és az élet megy tovább, nem lehet leülni. Barátom, Zoli tudta, hogy meghal, de nagy betegen azt mondta: Marika, ne aggódjál, mindig ott lesz a tej, a kifli, meg amit kérsz a kilíncseden. Ugyanis Ő volt az, aki nekem bevásárolt. Mindig hozta a boltból, amire szükségem volt, de sokszor együtt mentünk vásárolni. A buszmegállóban is várt rám, amikor jöttem haza a munkából, hogy ne kelljen egyedül átmenni a forgalmas utakon.

Amikor 1997-ben végleg itt hagyott, az ígérete teljesült.

Időközben megismertem Györgyöt, és bár nagyon jó helyem volt a lakásomban, mégis elköltöztem Gyuriék házába, ahol megüresedett egy lakás azon a szinten, ahol ők laknak. Azóta Gyuri felesége, Csöpi segít vásárolni nekem, vagy együtt megyünk a boltba. Szeretek vásárolni. Mindig mondja nekem Csöpi, no csak viccből, jó, hogy nem látok, mert mindent

megvennék, olyan gyönyörűek a pultok, amikor roskadoznak a sok finom süteménytől. Csöpi és Gyuri az az ember, aki által az életem könnyebb lett ilyen szempontból. Reggelente elkísérnek az autóbushoz, hogy eljuthassak a munkahelyemre, ahol héttől egyig dolgozom.

Sokszor meghatódom az egykori ígéreten, mert a kifli és a tej tényleg ott van reggelente az ajtóm előtt. Másfél éve költöztem a jelenlegi lakásomba, de remélem, hogy ez lesz az utolsó. Én hiszek a gondviselésben, mert, akit Isten szeret, az soha nem marad gondviselés nélkül.

Házról házra toboroztuk a sorstársakat

Az ide-oda költözésből fakadó zaklatott életemet kitöltötte a másokon való segíteni akarás. Kezdődött ez már akkor, amikor 1976-ban megalapítottuk és létrehoztuk nővéremmel együtt a mosonmagyaróvári látássérültek körzeti csoportját, és annak a vezetését elvállaltam nyolc éven át. Először Jánossomorjáról jártunk a Lajta parti városba, később Győrből vonattal, kutyával havonta. Az egykori mosonmagyaróvári járásban elmentünk a tanácshoz, hogy megtudjuk, kik kapnak vakok személyi-járadékot, s a címek birtokában faluról falura, házról házra járva felkerestük a látássérült embereket. Elbeszélgetve velük magunk köré gyűjtöttük a hasonszőrű látássérült és vak embereket, és így jött létre és valósulhatott meg százhusz taggal a mosonmagyaróvári körzeti csoport. Minden hónapban különböző tartalmas előadásokat és műsorokat szerveztünk számukra, hogy jól érezzék magukat, hogy szívesen mozduljanak ki az otthonaikból. De ez a munka hiába volt szép, egy idő után mégis nagyon nehéz és fárasztó volt, főleg télen. Amikor a mosonmagyaróvári csoport vezetését abbahagytam, 1984 és 1997 között sem feledkeztem meg azokról a sorstársaimról, akiknek éppen a segítségére lehettem. Ha megtudtam, hogy hol üresedik meg egy telefonalközpontosi hely, hogy hova keresnek központost, akkor rögtön szóltam a

munkára váró sorstársamnak, és azóta is van több olyan sorstársam, aki általam tudott elhelyezkedni és dolgozik.

1997-ben Zoli halála után bementem a megyei szövetségbe, és ott próbáltam feledni a bánatomat, és beszélgető társakat találni. Ott úgy hozta a sors, – választás lévén – hogy engem is megkértek, hogy vállaljak valamit a vakügyi tevékenységben. És megválasztottak a megyei szervezet elnökévé. Kicsit félve, de örömmel vállaltam, mert úgy érzem, hogy én azért születtem, hogy másoknak is segítsek.

Segítő munkámért 1978-ban kaptam egy Braille-émlékérmet, majd a rokkantak évében, 1981-ben a megyei tanács ezüst plakettel ismerte el munkámat. Ugyanabban az évben kaptam a Vakok Országos Szövetségétől háromhetes külföldi jutalomüdülést az egykori Német Demokratikus Köztársaságba, majd a Braille-émlékérem arany fokozatát 2002-ben vehettem át.

Dorkában is Picurt kerestem

Tizenhét év után megint lett kutyám, szintén egy német juhász, Dorka volt a neve. A kutyaiskola vezetője ismerte a történetemet, ezért törekedtek arra, hogy egy ugyanolyan kutyát kapjak, mint az előző volt. No, ez annyira sikerült nekik, hogy nemcsak küllemre hasonlított Picurra, de a tulajdonságai is. Nem tehetek róla, de én állandóan Picurt láttam benne. Minden este letérdeltem hozzá az előszobában és sírva mondtam: nem igaz, hogy ugyanaz a kutya jött vissza hozzám. De Dorka kutyának sajnos volt egy hibája: nem szeretett utazni. Nem akart felszállni az autóbuszra, messze ívben kikerülte a megállót, nekem pedig kettő busszal kellett dolgozni járni. Dorka nagyon hamar megkedvelt engem, de mivel mindig hányt az utazás miatt, ezért két hét után fájó szívvel, de vissza kellett adni őt az iskolának. Mégsem maradtam kutya nélkül, mert Dorkával egy időben kapta társul a vakvezető Samut György, akivel mint említettem egy házban, egy szinten lakunk, ezért

úgy is mondhatnánk: két úr szolgálja a zsemle színű goldenretriver és Labrador keverék, Samu. Sajnálattal váltam el Dorkától, de ugyanakkor biztos voltam benne, hogy minden szeretetemet ki tudom nyilvánítani az egy ajtóval odébb lakó Samu felé. Ő minden reggel vendég nálam egy szelet parizerre, mert amikor kinyitom az ajtó zárját, Samu ezt meghallja, és ugat egyet otthon, és szalad hozzám a reggelijéért. Olyankor nálam marad egy ideig, mert ugye nálam is van egy vendégkosara, s aztán hazamegy. Legtöbbször én megyek hazafelé Samuval a vakok szövetségétől egyedül. Gyurinak ez jó kontroll, mert mindig azt mondja, ha engem a Samu haza vezet, akkor még mindig jó vakvezető kutyus, ugyanis Gyurinak még van látásmaradványa, nekem pedig nincs. És bizony elég messze lakunk a szövetség irodájától, mert mindketten ott dolgozunk, olyan harminc perc gyalogosan az út, lámpákon, zebrákon keresztül, járdákon fel és le vezet az utunk. Samu nagyon ügyes és figyelmes.

Hogy mennyire szeretetre méltó és boldogságos kutya a Samu, bizonyítja ezt egy történet is. Gyuriék a közelmúltban festették a szobájukat, és estefelé beszélgettük, hogy nálam alhat-e a Samu? Mondtam: Hát persze! Nálam is van vendégkosara. Amikor aztán a beszélgetés után mentem haza, és álltam az ajtó előtt, a Samu mellém szegődött. Kérdeztem tőle: Jössz hozzám aludni? És jött. Ezek a kutyák szinte értik, hogy mit beszél az ember.

Szívdobbanás a kápolnában

Mint említettem, még hatórásként dolgoztam a Győri Keksz Kft-ben, és egy óra után jutottam a Vakok Szövetségébe, ahol a napi telefonközpontosí munkám mellett most már 1997 óta újra a megyében élő látássérült emberek segítségét szolgálom. Ebbe beleértendő a mindennapi problémák megoldása, vagy éppen munkahelykeresés és hasonlók. A munkát tehát a mindennapi élet hozza magával. Amikor a megyei szervezet elnö-

ke lettem, arra gondoltam, hogy mit is tehetnék én a sorstársaimért. Az ember mindig magából indul ki, mert így a helyes: Ami nekem nehéz, azt igyekszem másnak is megoldani. Mondanom sem kell, hogy a munkaerőpiacról a látó emberek is egyre jobban kiszorulnak, mert nehéz az elhelyezkedés. No, ez még hatványozottabban fokozódik a valamilyen fogyatékkal élő emberek körében. Én nem szeretem e szót, hogy fogyatékos ember, azt sem, hogy egészségkárosodottak, mert inkább az illik ránk, hogy másként kénytelen élő, vagy más helyzetben élő emberek. A vakság egy állapot. Nem mondom, hogy meglehet szokni, de el kell fogadni és ezzel együtt kell élni. Tény, hogy egyre több sorstárs veszítette el a munkahelyét, mert sorra szűnnek meg a mai napig is a gyöngyösi vagy az olyan közkezdelt telefonközpontos állások.

Budapesten van egy vakokat foglalkoztató vállalat, a Főkefe Ipari KFT, amelynek több kihelyezett része van az országban. Arra gondoltam, miért ne lehetne megvalósítani Győrben is egy üzemrészt? Kezdeményezésünkre ez, szerencsére sikerült, és 1999 óta közel húsz sorstárs jutott munkalehetőséghez.

A munka mellett feledhetetlenek a kirándulások is. Legutóbb a Vakok Szövetségével voltunk a Szentedrei Skanzenben. Ott többek között mondta az idegenvezetőnk, hogy bemegyünk egy kápolnába, mert éppen nyitva van. Bent a teremőrtől halom, hogy ezt a kápolnát az 1970-es években hozták ide Mosonszentjánosról. Kirándulótársaim, akkor nem tudhatták, hogy az én szívem hirtelen mekkorát dobbant. Amikor beléptem, megfogtam a kilincset, beljebb meg az első padsort érintette kezem. Forróság lett úrrá rajtam, még a számát is eltátottam az ámulattól. És, amikor a teremőr befejezte a mondókáját, akkor kértem sorstársaimat, hogy na most imádkozzatok értem, mert ez a kápolna az én szülőfalumból, a mostani Jánosomorjáról való.

Ugyanakkor megdöbbenem: Miért került oda a mi gyönyörűséges kis Szent Anna kápolnánk? Azóta sincs semmi a helyén. Hogy kinek volt útjában? Számomra örök rejtély marad.

Életemből elmaradt a család

Faggattak már arról, hogy mire vagyok a legbüszkébb, amit az eddigi életemben elértem? Én egyáltalán nem vagyok büszke, hacsak arra nem, hogy segíthettem másokon. Melegség és gyönyörűség tölti el a szívem, lelkem, mert jó visszagondolni rá, hogy én is tehettem jót másoknak a magam gondjai mellett. Életemben azt értem el, amit tulajdonképpen minden embernek el kellene érnie: Önálló lakás, munkahely. Az otthonomban különösebb segítséget nem várok el, mert magam főzök, takarítok, mosok, kötök, varrok, sőt nadrágot is átszabok, ha kell.

A múltkor meg rákérdezett egy rádióriporter a kényes pontomra, hogy miért nem mentem férjhez? Röviden azt tudtam rá válaszolni, mert nem jött el az igazi. Meg hát azért se, mert talán a férfiak voltak vakok, hogy nem vettek észre. Az igazsághoz tartozik, hogy én nem helyeslem azt, hogy vakok házasodjanak, mert ott a probléma csak sokszorozódik. Ha egy vakember kezét megfogja egy látó ember, akkor az élet teljes, problémamentes és jó. Így aztán az életemből elmaradt a család, de hát nem baj, mert annál több szeretetre méltó ember vett és vesz körül.

Néha megkérdezik tőlem: Hogy fontos-e egy vakember számára az önállósodás? Nos, erre az a válaszem, hogy igen. A család kötelékéből mindenkinek ki kell törnie. Mert a család mindig szorosan, féltve, aggódva, fogta az ember kezét, nehogy valami baj érje. Édesanyám? Hát ő majdnem megőrült, amikor odamentem a tűzhelyhez, hogy én is szeretném azt a rántást megkeverni, mire Ő: Jaj kislányom, jaj meg ne égesse a kezedet.

Az embernek akarni kell önállónak lenni, és én akartam. Ha én nem akarom, az édesanyám soha meg nem mutatott volna semmit, mert féltett. De én megtanultam tőle elméletben mindent, a tésztagyúrástól a főzésig, amit az életem folyamán

mindig elő tudok venni. Régebben gyúrtam tésztát magam is, de ma már inkább megveszem a zacskóban így egyszerűbb. Minden egészséges ember az önállóságra kell, hogy törekedjen. A vakság nem betegség, ez egy állapot.

Olyannak látnám Samut, amilyennek meg tudom simogatni.

Míg más emberek a látottak alapján ítélnék meg valakit, addig nálunk a hang jelenti ezeket a dolgokat. Sok olyan eset van, amikor az ember eltalálja, hogy ennek az embernek milyen a haja, vagy szemüveget hord, vagy mérgesebb, vagy mosolygósabb egyéniség, tehát nagyon sok mindent elárul a hang. És a Tapintás! A kezemen van óra, de nem látom. Mégis tudom az időt, mert különleges órám van. Ennek felnyílik a teteje, és körbe vannak a pontocskák. A három, hat, kilenc és a tizenkettőnél kettő pont van, az öt perceknel egy, és megtapintom a mutatókat: Most épp háromnegyed négy lesz kettő perc múlva.

Kérdezték már sokan, hogy mivel láttam valaha, ha most láthatnék, vajon mit látnék szívesen. Azt válaszoltam rá: ebből a randa világból? Nagyot változott a világ. Nem tudom, hogy akarnék-e látni? Egyszer kérdezte tőlem egy rádióriporter hölgy, hogy mivel én még nem láttam tízeletes házakat, milyennek képzelem el azokat. Azt válaszoltam, hogy nem lehet azokat elképzelni. Randák lehetnek. Olyanok, mint egy óriás téglá. Kérdezték már azt is, hogy mire emlékszem a gyermekkoromból? Hát a sport csokira: futballista volt rajta, a ruhája meg sárga volt. A régi íze még mindig a számban van, de ma már biztosan más a csomagolása és az íze is.

Mégis mit látnék szívesen? Biztos, hogy először a körülöttem élőknek nézném meg az arcát. Érdekelne: Csalódnék-e az elképzelésemben? A mostani kutyámat, Samut például nem láthattam már, de tudom, hogy a feje búbjától a farka végéig milyen színű. Én más vagyok, mint a született vak. Nekik nagyon nehéz, ők nem tudják, hogy mi a szín. Én el tudom képzelni, mert emlékszem a színekre. És Samunak szerintem gyönyörű, barna szeme van, mint egy kabátgomb, és azok a kis

lakli fülecskéi..., szóval, ha én most valami csoda folytán hirtelen látnék, biztos, hogy a Samut olyannak látnám, amilyennek meg tudom simogatni. A Samu a drappnak és a barnának minden árnyalata, szóval olyan zsömle színű.

„A Zöld olyan, mint amikor megfogom a fűt”

A látók közül sokan hiszik, hogy a született vakoknak könnyebb, mert sose láttak például színeket, tehát nem tudják, hogy milyen a piros, ezért a színek nem is fontosak a számukra. Például az, hogy milyen is a piros, nagyon is fontos, amikor felöltöznek. Mert, aki nem lát, és felvesz egy lila-kék nadrághoz egy mondjuk sárga blúzt, hát az, hogy néz ki? Én még emlékszem a lila-kék színekre! De sokszor elmentünk a testvéreimmel a búzatáblákba! Hát azokat a gyönyörű búzavirágokat sohasem lehet elfelejteni és az aranyárga búzátáblát sem.

Én magam is kíváncsi voltam, és megkérdeztem egy teljesen vak kislányt, aki soha nem látott, – Alexandrának hívják, aki most a budapesti vakok általános iskolájában tanul – hogy tudod-e azt, hogy milyen a zöld, hogyan tanítják ezt nektek? A kislány azt mondta: (A zöld olyan, mint amikor megfogom a fűt.) És a piros? (Az meg olyan, mint a tűz, olyan meleg.) Sokak szerint azért könnyebb annak, aki teljesen vakon született, mert aki valaha látott, az tudja, érzi, mit nem lát! Ismerek egy fiút, aki sohasem látott, nincs veszélyérzete. Sose látott lépcsőt, nem ismeri azt a veszélyt, ha leesne rajta.

A teljesen vaknak egyszerűbb az élete, mert Ő abba a világba született bele. Én tudok különbséget tenni – sajnos – a kettő között, mert nálam a látástól a megvakulásig a teljes folyamat megvolt.

Át tudom élni azok helyzetét, akik frissen vakulnak meg. Megértem a kétségbeesésüket. Ezért is vagyok mellettük, és mindegyikre a segítségükre.

Néhány jó tanács, látóknak

Az ember úgy érzi magát jól ebben az – úgymond – egészséges társadalomban, ha tudják azt, hogy én vak vagyok, de nem szereznek róla tudomást. Elfogadnak olyannak, amilyen vagyok. Ez nekem is jó, mert nem fáj, így fogadható el ez az állapot, így lehet vele együtt élni.

Látó ember úgy segíthet jól, ha odamegy a vakhoz, és megkérdezi, hogy segíthet-e? Ha a válasz igen, akkor az a szabályos, hogy a vakember karoljon. Mert akkor a látó ember megy egy fél léppéssel előbbre, és így akkor a vakember érzi azt, hogy mikor lép le vagy föl, tehát érzi az utat. Én már sok embert megtanítottam arra, hogy hogyan segítsen felszállni az autóbuszra. Volt rá eset, hogy nagyon megütöttem magam például a kapaszkodóban. Azóta mindenkit arra kérek, hogy legyen olyan szíves, a kezemet tegye rá a fogódzóra, mert akkor én már tudom, hogy hol van a lépcső, és fölszálllok. Tehát nem az a jó, ha nyom az ajtóba befelé. Soha ne a vakot tolja maga előtt a látó, hanem maga után vezesse. És mi van akkor, amikor székek kínálnak egy vakot az autóbuszon, hogy üljön le? Rá kell tenni a szék támlájára a vak kezét. Én sokszor azért nem ülök le az autóbuszon, mert mondják, ott a hely, tessék leülni. Igen ám, de hol van az az ott? Ahelyett, hogy megfognák a kezem, rátenné a szék támlájára, és mondaná: tessék leülni.

Még egy fontos: Nem egyszer előfordult velem, hogy átsegítettek a zebrán és az úttest közepén magamra hagytak. Ha segít az úttesten átkelni, akkor járdától járdáig tegye azt. Mert a támpont fontos.

Ugyanezt a keresztest venném fel

Visszatekintve eddigi életemre azt mondhatom, hogy nagyon nehéz volt teljesen vakon élni. Sokat gondolkodtam azon, megtegyem-e, hát most bevallom: Mindkét szemem már műszem. De így is vagyok és létezem és eligazodom ebben a vi-

lágban, amely csak velünk együtt kerek. Mert ismerem a titkot, amelyet a megszelídített róka adott át a kishercegnek: (Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.)

No, hát én mindazt, amit a szívemmel látok, azt megosztom a rászoruló, jóakarátú és jólelkű emberekkel. Ez ad erőt a mindennapokhoz, amelyek egyébként nagyon nehezek, mégsem szabad sose feladni! Mindig meg kell keresni valakinek a fogadó készségét és a segítő kezét. Mozgalmas volt az életem, de megtanultam, hogy mindig volt és mindig van kiút.

Az eddigi életemből viszont két dolgot nem élnék újra: Az egyik, amikor édesanyám meghalt. Akkor azt hittem, hogy a világ elhagyott, hogy a szívemből kiszakítottak egy darabot, ez a kínzó érzés egy évig tartott. Beláttam, hogy ezt a terhet le kell tenni, és tovább kell menni. Akkor sem láttam kiutat könnyen, amikor elveszítettem életemből a legkedvesebb és legsegítőkésebb embert, aki egy nehéz időszakon segített át. Szerencsére mindig megtaláltam a felém nyújtott kezét, ezért köszönet a szomszédoknak, minden jó barátoknak.

Ha valami csoda folytán mégis láthatnék, az édesanyámat látnám szívesen a virágos kötényében, no és a barátom biztató tekintetét lenne jó látni. De a sors mást mért rám! Persze én vakon is látom őket, akárcsak a gyerekkort, amint ülök a velem vágtázó és a fűzfa alatt leguggoló lovunkkal, a Szürkével. És ma is hallom édesanyám szavát: Hagyjanak engem az ablakba felmászni, abból nem lehet baj, ha miattam a sok muskátli közül leesik egy. Mondta is a drágám: Azok a virágok láttak már eleget.

Boldog vagyok, mert tudom: Még ma is sokan számítanak rám. És csak azt mondhatom, hogy ha újra választhatnám a batyumat vagy a keresztemet, akkor biztosan ugyanezt venném fel. Búcsúzóul hadd osszam meg önökkel egy gondolatomat – vak vagyok, de nem világtalan !

Zilahi György: Emlékek, emlékezések

Minden ember életében fontosak a kapcsolatok, ezek lehetnek rokoni, baráti vagy csak ismerősi szinten.

Az élet sajátossága, hogy minden kapcsolatnak egyszer vége szakad, és ha ez váratlanul következik be, akkor nagyobb terhet jelentenek. Ilyenkor sok ki nem mondott, ki nem beszélt gondolat marad bennünk, melyek mélyítik az úrt, ami keletkezik. Ezek az el nem varrt szálak, melyeket fel kell dolgoznunk, el kell varrnunk.

Az emlékezés nagyon sokat segíthet a feldolgozásban.

Megjegyzem, ezek az oldások már csak nekünk fontosak, nekünk, kik itt maradtunk, mert a lélek számára ezeknek már nincs jelentősége, nekik nem szükségesek a szavak, mondatok.

Az itt következő írásaimmal két elvesztett baráttra emlékezem, na és egy tragikus eseményre.

Három évvel ezelőtt szinte egyszerre érték ezek a hatások, események. Marika (Fettik Mária) és Kati (Erhartné Dr. Molnár Katalin) az a két jó barát és munkatárs, kiket akkor vesztettem el. Mindketten vakok voltak és együtt dolgoztam, dolgozhattam velük a közös ügyünkben, a vakügyben.

Hangtalan fobász

Sopronban jártunk és a séta közben betértünk egy csendes, öreg templomba.

Marika a padok mellett megállt és láttam rajta, hogy mélyen elgondolkodik. Tele van miértekkal, megbékéléssel és egyben hálával is. Állt és csendben beszélgetett az Istennel. Szinte érezhető volt, hogy valójában nem is itt van. Imádkozott, elgondolkodott, a lelke töltekezett.

Csendben hátrahúzódtam és lefényképeztem. Csak később került ismét a kezembe ez a fénykép, de ekkor Marika már

nem volt köztünk, elment és csak az ürességet éreztük, amit hagyott maga után. A fájdalom és a gyász túl közel volt, és szinte hallani véltem azokat a mondatokat, mik elhangozhattak akkor és ott. A lélek hangtalan rezdüléseinek megértése csak később vált lehetségessé. Mindig őszinte volt, így ismertem az életét, az örömeit és a szomorúságait is. Ma így hallom az egykori hangtalan mondatokat a kép nézése közben kissé elgondolkodóan:

Kértelek

Kértelek mindig, mikor háborgott a lelkem, Uram békíts meg engem. Hisz tudod elfogadtam és megéltem így vakon is az életem. Nem zúgolódtam, nem lázadoztam, hogy mért ez a sorsom.

Emlékszem, láttam sírni anyámat. Éreztem az aggodását amikor bántottak, ne bántásatok, bántja őt a sors éppen elég.

Magához vont és karjaiba zárt, mintha az egész világtól védene. Sírt, együtt sírtunk mikor az iskolába visszavitt az ünnepek után, de tette és ma már én is tudom, így kellett tennie. Tanuljak, mert ha nem, még mostohább lesz a sorsom.

Felnőttem és vittem, igen vittem az én keresztem és tettem, igen tettem a dolgom, mert tudtam, nekem az életben mindent kétszeresen bizonyítani kell, hogy elfogadjanak, kik mindezt nem is értik, mert nekik egyszerűbb mindaz mi nekem küzdelem.

Köszöntem Uram és köszönöm neked mind, amit elértem az életben, mert küzdöttem, mert küzdhettem, mert mindig volt célom, amiért érdemes volt küzdeni, élni.

Végül kibékültem, igen teljesen kibékültem ezzel a kemény sorssal, amit nekem adtál. Te tudod, miért. Hálás voltam

mindig az életért, mert az élet szép, nagyon szép. Megélni a napokat, igen megélni vakon is. Én csak köszönöm neked. Most megtorpantam Uram! Aggódás tölt el. Lelkem békéje szertefoszlott. Hozzád fordulok. Az nem lehet, hogy te elvedd tőlem most azt a kis jót, amit adtál, mért engedted, hogy kétszeresen is megküzdjek? Mért, hogy nekem ilyen keresztet kell vinnem? Tudod, ellene én soha nem zúgolódtam.

Itt állok hát előtted, Uram, csendes templomodban, arcomat feléd fordítva, és kérlek, ne tégy rám több terhet, mert te igazságos vagy.

Nekem nincs más világom, csak amit Te adtál, nekem nincs más sorsom, csak amit Te adtál, mindenem, amim van, tőled van, a küzdelmeimért adad. Én köszönöm mindenem, de kérlek, adj nekem időt, hogy örülhessek mind ennek. Örülhessek körülöttem az embereknek, mert őket is te adtad nekem. Általuk is széppé tehettem az életem, az életet. Kérlek, Uram, adj időt és békét nekem, hagy éljem még csendesen küzdelmesen, nem lázadón életem.

Itt állok előtted és kérlek, adj időt és én küzdök tovább. Nekem semmim sincs, de Te mindent adhatsz, kérlek, adj időt nekem és én megköszönöm.

Uram, hallgass meg engem! Uram én kértelek, kérlek...

De ha mégis más a terved velem, ne hallgass meg. Érezni fogom, csendben elfogadom, mert azt is tőled kapom, majd csak halkán mondom, kértelek, de a Te akaratod legyen meg és én megköszönöm mindazt, ami volt, neked.

Ködös reggel

Hívtalak, csak egy jó reggelt akartam mondani, de a nővér vette fel a telefonodat.

– A Marika kómába esett és nem lehet felébreszteni. Atif doktor az ügyeletes. Bocsánat, de sietek – és a nővér letette a telefont

Azonnal a kórházba rohantam. Az utcán köd volt és csend. Minden, de minden átláthatatlan és felfoghatatlan volt. Oda akartam érní mihamarább, de mégis féltem a sejtethő és várható valóságtól.

– Marika haldoklik, mondta az orvos és lehajtotta a fejét.

És ezzel a rideg tény immár kimondva.

De tegnap este még derűs volt és élt, igen élt és tervezett. Tele volt aktivitással, amikor elmentem tőle az este.

– Nincs mit tenni, elmegy, mert már nem lehet visszahozni a kómából. Fontos, hogy nem szenved, mert ő nem tud már semmit és nem is érez, tehát nem szenved

Igen, ez jó és ez fontos. Egy a hírek közt, ami valóban megnyugtató. Bementem a kórterembe és látom, amint a sok gép közt az ágyon fekszik, úgy magát megadva. Csak a teste volt már ott és csendesen viaskodott az élettel. Érezhető volt, hogy a lelke már valahol várja a távozást és figyeli a testet, amihez tartozott, de ő már kész a továbblépésre.

Marika egyre ziláltabban vette a levegőt. A homloka gyöngyözött. Néztem az arcát és elgondolkodtam, hol lehet most? Hol vagy, ahol nem érezni semmit sem, ahol nem tudsz semmiről? Nem értem, aki tegnap nevetett, ma hova lett? Csend van a szobában és csak a lélegzete hallatszik, egyre ziláltabban és szaggatottabban.

Majd csendesebb lesz a lélegzet és ritkul is. Finoman megremeg a mellkas, mint a gyertyaláng, mielőtt a szél elfújja, elhalkul a lélegzet.

– Elment?

– Igen, elment.

A teste egyre hidegebb és az arca nyugodt, alszik.

– Igen, elment. Az orvos is megerősíti.

Hol vagy? Hol vagy? Mért nem szólsz? Segíthetek? Nem tudok? Hova mentél? Csend. Marika elment és jól van.

Marika a győztes, mert nem adta fel és nem is szenvedett. Marika nem kérte a kezelést, nem kérte a kétesélyest. Marika az életet választotta és győztes lett. Marika szerencsés, de mindenképpen kegyes volt hozzá az Isten, mert csendben magához engedte.

Elment és ez már csak nekünk fáj, nekünk, kik itt maradtunk és keressük őt, mert hiányát nem egyszerű feldolgozni. Tegnap nevetett és ma hideg és csendes. Ez nem ő, ez nem Marika. Vagy igen, ez is ő, mert csendesen ment el, úgy, ahogy élt is. Csendesen és békésen telis-teli szeretettel. Hol vagy?

– Hol vagyok? Hát itt, veletek az életben, mert nem lehet nyomtalanul elmenni, ha szerettetek, itt vagyok köztetek.

– Igen, Téged szerettek, tehát itt vagy és itt maradsz mindig velünk és köztünk.

Marika nem látott, vak volt. Most már lát és velünk van, marad is. Mindig, mert Marika a mienk.

Ne ármítsd magad, nincs már itt. Elment és ez így van jól. De miért van az, hogy mindig csak a jók mennek el?

Tanuljunk tőle, a végállomáson semmi sem számít csak a szeretet, és hogy ez így legyen, csak rajtunk múlik.

Legyen béke lelkével és tisztelet az emlékének...

Amikor már hazafelé tartottam a kórházból, már a köd eltűnt, szétoszlott, a nap sütött, már minden érthető volt és világos, de mégis felfoghatatlan.

Sebláz

(érzelmek kavalkádja)

Egy februári vasárnap estén, amikor végeztem a munkámmal, lekapcsoltam a számítógépet. Ezt a kattánó hangot jól ismeri Samu kutyám, és tudta, a séta következik. Mindig frissítő és megnyugtató hatással van rám egy esti séta a kutyámmal.

Enyhe idő volt, az iroda felé vettük a sétánkat, Samu jókedvűen szedte a lábát, élvezte az estét.

Nekem is különösen jólesett a lazítás, sok nehéz nap volt mögöttem.

A zebrához értünk és gondosan, de rutinosan haladtunk át, mint már oly sokszor, a biztonság érzésével. Hirtelen erős fény vág a szemembe, ütést érzek, majd az úttesten ülök egy autó előtt. Gyorsan akartam felugrani és a járdára menni, de ekkor meghallottam a Samu sírását a hátam mögül.

Elgázoltak.

Emberek vesznek körül, ki érdeklődő, ki segítő szándékkal. Nem tudok a lábamra állni.

A fejem vérzik. „Semmi baj, majd visszavarrják a homlokán felszakadt bőrt, de a lába az eddig jó volt, ezután már soha nem lesz a régi”. Így beszélt a mentős, minden részvétet mellőzve, szimplán, tárgyilagosan.

Követeltem a kutyámat és kijelentettem: nélküle nem megyek sehova. „Azzal most nem tudunk foglalkozni és nem is foglalkozunk, magát viszont visszük a balesetire”.

Szerencsére ott volt már a feleségem és ő átvette a Samuról való gondoskodást. Még az éjjel megműtötték a lábamat. Hajnalban az intenzív osztály csendjében mértem fel, mi is történt velem. Miért nem érzek fájdalmat? Durva dolog történt velem, de semmi nem fáj és nem is fáj, csak erősen blokkol, a türelemre figyelmeztet minden. A mentős szavai

hangzanak vissza a fülemben: „Most egy időre félreteheti a dolgát, nem lesz lehetősége azzal foglalkozni.”

Csend és sötétség van a kórteremben, élelem jönnek a képek, hangtalanul, csak a mentős hangját hallom, mely vissza-visszatér. Ez megint egy súlyos eset, ami történt velem, megint megváltoztathatatlan és nem tehetek mást, mint tudomásul veszem. Megváltoztathatatlan, mint a pár napja elhangzott kijelentés egy másik kórházban: Igen, elment, valóban elment Marika és ez a valóság akkor is, ha felfoghatatlan.

Mi történt velem, mi ez a rideg, hideg érzelmektől terhes helyzet, ez az utca másik oldala, amihez nem vagyok hozzászokva? Eddig szinte minden napot a kellemesebb oldalon tölthettem, szerettem, sikeres voltam és nem történhetett más és másképp, mint ahogy én akarom.

Igaz, a sikereket mindig közösen értük el. Mindig volt kiért, vagy miért tenni valamit.

Tessék: itt a lehetőség, hogy némi türelemre tegyél szert! Teltek a napok és ez csoda, hogy szinte egymást kergették sűrű összevisszaságban. Egy újabb hír: mától eggyel többen vigyáznak ránk fentről! Kati is elment. Még egy jó barát. Falhoz vágva érzem magam. Minden, ami történik velem és körülöttem, csak tudomásul veendő, meghatároz és korlátoz. A fekvőgipsz még a kórházi ágyban lehetséges csekélyke mozgulataimat is behatárolja. Egyformán üresek és eseménytelenek a nappalok és az éjszakák, pedig érdeklődők és látogatók szerencsére bőven vannak.

Szólnék Marikához, szólnék Katihoz, egy-egy esemény kapcsán a véleményüket kérve, de ez nem lehetséges, a semmi-be kiáltok. A sírás gyakran szorongatja a torkomat. A Samu nem tud járni, Ő is szenved. El kell altatni? Ő is sírdogál és nyüszt, ezt hallottam a balesetnél és most is vissza-visszatér fülembre a sírása. Tehetetlen vagyok.

Marika már elment, Kati is elment és mi, a Samu és én, itt vagyunk. Meddig kell még itt a tehetetlenség állapotában, kiszolgáltatottan feküdnöm?

Majd Samut Pestre vitték és megoperálják. Nem sokat pihenek, az alvás nagyon hiányzik. A hosszú éjszakák zavarosak és félelmetesek. Ez az útnak a másik, eddig számomra ismeretlen oldala. Itt nem süt a nap és csak kemény, visszavonhatatlan és kegyetlen dolgok érik az embert. Én ezt az oldalt nem szeretem, és nem akarom. Miért kerültem ide?

A temetésen, illetve a gyászmisén felhangzik az Ave Maria, mely fájdalmasan hasít a gyász csendjébe. Mindenki rá gondol és mindenki búcsúzik tőle. Méltón az Ő életútjához: kemény, de példaértékű életéhez. Egyszer úgy hallottam, ami értékes, az csak nehéz lehet és küzdelmes.

„Gyurika, én nem félek semmitől, mert a vakság nagyon kemény sorsot ad és annál rosszabb nem történhet velem” – mondta csendesen és ezt sokszor hallok a fülemben. Marika nagyon, hihetetlenül kemény volt és telis-teli kedvességgel. Reggel arra ébredek, úgy térek magamhoz, hogy el kell mennem a kórházból, el kell mennem haza, mert itt az éjszakák egyenlők a poklok őrző éjszakáival.

Keresem az utat a másik oldalra, ahol sütött a nap és oly jó volt élni. Lehet, a türelem az, amit tanulnod kell az eseményekből – mondják azok, akik csak kívülről látják és érzik mindezt. Nem, az sem igaz, hogy nem ismerem az árnyas oldalt, csak az ember, ha tartalmasan él, cselekszik és a munkájában örömet lel, egyszerűen boldog, minden gondja ellenére.

Valóban semmi nem fáj, minden múlik, csak a türelem ne hagyjon el. Mert az most nagyon kell nekem, az a záloga az idő múlásának a tehetetlenség állapotában. Valóban létezik-e keményebb sors, mint a vakság? Ők mindketten és sokan mások is ennek ellenére a legteljesebb életet élték

meg és ragaszkodtak az élethez. Úgy szeretnék még egy kicsit élni, mondta Marika néhány nappal a távozása előtt. Katival utoljára egy késő nyári este kedvenc helyünkön, a Komédiás kerthelyiségében egy baráti társaságban, vacsora utáni jó beszélgetést kanyarítottunk. Emlékszem rá, fejét egy világos nyári kendővel kötötte át, így leplezte a kemó kopaszágát, s egyben sorsát.

Hetek teltek el és érzem, újból világosodnak a gondolataim. Egyre gyakrabban értékelem át a történeteket. Semmi nem misztikus, de mindenből valóban mindig tanulhatunk és ez a feladatunk ebben az életben. Vissza kell állni a sorba és tovább tenni a dolgomat.

Ami a napos oldalt illeti és a sikereket, azokat nekünk kell mindig újra és újra megteremteni. Nem vagyok egyedül, sok embert ismertem meg és ismerhettem meg ebben a lázas állapotban. Bizony vannak köztük, akikre számíthatok a munkában, hogy az utca kedveltebb oldalán haladhassak ismét. Van miért és van kiért. Különben is jobb, ha az ember kibékül a sorsával, mert az nem alkuszik.

Nekem adott a sors példaképeket, akik mind emberek voltak, ebben a világban éltek és nem jelentéktelen életet hagytak maguk után.

Pár nap múlva kezdhetem a tornát, a gyaloglást. A Samu is kevesebbet biceg már. Az ablakon kinézek, a túloldalon süt a nap, arra visz az utam, az utunk.

Papp Erika: Nem lettem Júlia

1.

Tizenhétszer keringte körül pályáján Földünk életet adó csillagunkat, a Napot, születésem óta. Épp a tizenhetedik rügyfakadásra csodálkoztam rá, amikor ismét a kórházi személyzet vett gondjaiba. Tudj' Isten, hányadszor már! Harmadik éve koptattam a nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium padjait; ezt manapság így mondják: tizenegyedik osztályos. Előző tanévben egy súlyos szemműtét zavarta meg tanulmányaimat, s rontotta le eminens eredményemet. Ám ez az idény túltett mindenben, hiszen valamilyen rejtélyes kór vette célba idegrendszeremet; sárba tiporva ezzel minden jövőbeli szép reményemet. Vizsgálatok egész sora következett. Ezek jobban meggyötörtek, mint maga a betegség. Az akkori orvostudomány produkálta valamennyi eljárás negatívnak bizonyult. Aztán – ahogy ez már lenni szokott ilyenkor – jöttek a doktori „bölcs” találgatások. Az agybefúvást (ez a gerinc- és agyvíz lecsapolása utáni röntgenfelvételeket jelenti) is elvégezték, mely számomra pokoljárás volt. Ezután oly rosszul lettem, hogy egy hétig nyomtam az ágyat, magatehetetlenül. Egy rosszindulatú ápolónő referálása arról győzte meg orvosaimat: csak hisztériázom. Ez addig folyt így, míg anyám fel nem fedezte rajtam a kiszáradás jeleit. Feljelentést helyezett kilátásba, mire rögvest infúzióra kötöttek. Minek utána a „mindenhatók” felállították újabb diagnózisukat, miszerint „fiúhiányban” szenvedek.

Anyu megbotráncozva kiáltott fel: – Jól néznénk ki, ha minden tinédzser megbetegedne, amikor nincs más nemű partnere! A tudorok nem vették jó néven a hitetlenkedést. Ezért meghozták újabb „ítéletüket”. Mivel a problémám lelki eredetű, átküldenek a pszichiátriára. Erre anyám majdnem toporzékolni kezdett, s úgy döntött, hazahívja a Szov-

jetunióban dolgozó apámat, mert már nem bírja egyedül. Az öregem a szokásos arrogáns stílusában rázta le a velem való törődést.

– Én szerelésvezető vagyok, nem szaladgálhatok minden semmiségért haza! Így anyu egyedül maradt a bajban, én pedig a vénás kezelésektől lassan jobban lettem.

2.

A pszichiátriai osztályon egészen vidám társaság verődött össze fiatalokból. Olyan jó közösség, amilyenhez nem volt szerencsém az iskolában sem. Szerelmek, s barátságok szövődtek itt. Engem is egy-kettőre befogadtak. Néhányukra még ma is kristálytisztán emlékszem: Kati mindenkinek a kedvenc slágerét énekelte. Piri a frizuránkat igazgatta folyton. Eta és Laci volt a szerelmespár. Kissé irigyeltem őket. Merthogy körülöttem a skizofrén Sanyi legyeskedett. Nos, – érthetően – kísérlete viszonzatlan maradt. Én voltam a társaság humoristája, Gyuszi meg a diszkós. Ugyanis magával hozta Sokol-rádióját, amivel – ha nem volt vizit, vagy csendes pihenő – mérsékelt hangerővel jókat buliztunk. A táncdalok előcsalogatták a félénk Valit, aki a zeneimádata miatt kénytelen volt beilleszkedni közénk. Ő lett a barátnőm. Kapcsolatunk elmélyült, s hosszú ideig tartott. Talán ma sem ért volna véget, ha anyám „szét nem mar” minket. Ugyanis – segédmunkás lévén – lenézte a falusi származású lányt. A kórházban azonban még nem gondoltunk a sötét jövőre. Naphosszat beszélgettünk, nevetgettünk. A dokik nem sokat zavarkodtak: néha behívtak az orvosi szobába, semmi több. Annál inkább kellemetlenkedtek a lányoknak a férfi ápolók! Visszaélve helyzetükkel, szexualitásra utaló, trágár szavakat suttogtak fülünkbe. Aztán odáig fajult a szemérmetlenségük, hogy a gömbölyded lányokat kezdték tapogatni! Rájuk förmedtem:

– Szólni fogok az orvosnak!

Íme a szemtelen válasz: – Úgysem hisznek nektek, mert mind golyósok vagytok!

– Nono – intettem őket –, maguk is tudják; a Sanyit kivéve épek vagyunk. Ezután alábbhagytak a zaklatással. Másnap a felhőtlen, kék égből benevetett ránk az ablakon a napsugár. A fiú szőke, az akkori divat szerint vállig érő hajkoronáján aranylón csillant meg egy fénynyaláb, amint kilépett a férfi kórteremből.

– Az a srác ma jött? – kérdeztem a mellettem őgyelgő Sanyitól.

– Á, nem. Csak mindig alszik – felelte vigyorogva. – Valamilyen Pistinek hívják, de mi Álmosnak becézzük.

A fiú – meghallván a róla való csevegést – rám pillantott. Majd tekintete szinte odatapadt hozzám. Szép, szabályos arcvonásai közül kiviláglott tengerkék szeme. Termete oly daliás volt, hogy a 175 centiméteres magasságommal törpének éreztem magamat hozzá képest.

– Szevasztok! – lépett közénk kissé zavartan. Bemutatkozás után oldani igyekeztem a feszültséget.

– Tényleg állandóan alszol? – érdeklődtem.

– Most már nem fogok, mert befejezték az altatást.

– Mi bajod van? – kérdezősködtem.

– Epilepszia.

Elszörnyedtem. Próbáltam higgadt maradni.

– Ezzel nem szoktak altatni – vetettem oda.

– Három rohamom volt egymás után, azért. De ne ijedj meg, máskor ritkán jön rám!

– Miért fontos neked, hogy ne féljek?

– Mert udvarolni szeretnék... – lehelte félénken, bársonyos hangján.

Ilyen hirtelen. Meghökkenstem, ám bevallom, nem volt ellenemre. Majd odasereglettek a többiek, s megkezdődött a

közösségi élet. Pisti élvezte a zenét és hahotázott tréfáimon. S persze, le nem vette rólam a szemét. Estére az egész osztály arról fecsegett: belém szeretett. Reggel már várt a kórtermem előtt.

– Szóval elfogadsz udvarlónak? – türelmetlenkedett; másodszor használva az akkoriban szokásos kifejezést az együtt járásra.

– Hány éves vagy? – kérdeztem kitérőleg.

– Tizenkilenc.

– No, akkor összeillünk, mert én tizenhét – adtam tudtára viszonzásomat. – Ha ugyan megfelelek neked, mivel gyengénlátó vagyok.

– Az én betegségem miatt egy-egy. Úgyhogy minden stim-mel! – vágta rá diadalmasan. Aztán hozzáfűzte: – Én már dolgozom, akár családfenntartó is lehetek. És te mit csinálsz?

– Gimnáziumba járok. Mi a foglalkozásod?

– Kőműves. De ne izgulj, én is leérettségizem a kedvedért, hogy egyenlőek legyünk.

Egymásra mosolyogtunk. Kézenfogva sétálgattunk a folyosón. Rövidesen a betegek és a személyzet is szerelmespárként kezelt bennünket. Hiszen folyvást együtt voltunk, simogattuk, puszilgattuk egymást. Azonban hamarosan gyülekezni kezdtek a felhők.

A főorvos egyik vizitkor alaposan lehűtött.

– Nem magához való az a fiú – jegyezte meg szárazon.

– Azért, mert munkás? – rémülődöttem.

– Tehát nem tudja.

– Mit? – kivet a hideg veríték.

– Azt neki kell elmondania – felelte közös gyógyítónk.

Alig vártam, hogy Pistihez szaladjak. Izgatottan támadtam rá.

– A főorvos szerint van valami, ami miatt nem lehetek a tied.

A fiú nagyot sóhajtott.

– Alkoholista vagyok – rebegte lehajtott fejjel.

Majdnem felpofoztam dühömben.

– Miért titkoltad el? – kiáltottam.

– Mert érted könnyedén leszokom. Fölösleges lett volna elriasztanom.

– Hogyan szoktál rá? – faggattam.

– Apu is iszik. Kicsi koromtól engem küld a kocsmába itá-
lért. Olyankor kínálgat.

Megállapítottam: komoly a helyzet.

– Ez egyedül nem fog menni. Elvonókúrára kell járnod! –
jelentettem ki parancsolóan.

– Azt mondják, az rettenetesen rossz – tiltakozott – , meg-
oldom anélkül is. Bízz bennem!

Válaszul kimondtam az ösztönző szentenciát:

– Jó. De ha nem szoksz le, szakítok veled, bármily fájdal-
mas. Nem tehetem tönkre az életemet!

– Gondolkodom rajta – tette hozzá ijedten.

Látogatáskor rejtélyesen hívott ki a folyósóra, s odavezetett
egy jóságos arcú, szőke, kékszemű fiatal nő elé. A hasonlósá-
g feltűnő volt kettejük között. Azonnal felismertem: imá-
dott nővére.

– Ilike vagyok – nyújtotta a kezét, majd átölelt. – Benned
van a családjunk reménye, hogy Pisti meggyógyuljon! Máris
megszerettünk.

– Mindent megteszek ezért – feleltem. Majd hosszú eszme-
cserét folytattunk. A következő látogatáskor én is bemutat-
tam anyunak első hús-vér szerelmemet, aki már nem ábrá-
rándkép volt csupán, mint kiskamasz koromban a színé-
szek, vagy az énekesek. Észrevettem; nem lelkesedik érte.
Amikor ketten maradtunk, hangot is adott ellenszenvének.

– Elment az eszed, tanult lány létedre összepaktálni egy paraszt családdal, és hozzámenni egy „kőműveshez”?! – elfeledkezett arról, hogy ő is egy falusi, hétgyermekes család sarja; egy földpadlós házikóból. Apám taníttatta ki a gépírói szakmára.

3.

Pistit hamarosan hazaengedték; nekem még maradnom kellett. Ígérte: bejön hozzám, míg itt leszek, aztán otthon is felkeres. Abban az időben meghatározták, mikor lehet látogatni a gyógyintézményekben. Ezért ki-ki leleményessége szerint próbált beteg szerettei közelébe férkőzni. Egy késő délután a nyitott ablakon át füttyszó hallatszott, majd jól kivehetően az ismerős bariton:

– Édesem!

Odaperdültem az ablakhoz. Álltam ott, mint Júlia az erkélyen, s lestem az én Rómeóm szavát. A lány szellő felborzolta és szemembe fújta hajamat. Majd elbűvölő kiáltást hozott lentről a fülembe:

– Szeretlek!

A betegtársak azóta mind az ablakokhoz gyűltek; tapsoltak, éljeneztek.

– Oh, Pisti, miért iszol? – néztem le rá bánatosan.

– Holnap megyek Nagykállóba, jelentkezem az elvonóra!

A „közönség” üdvívalgása elnyomta a boldog megkönnyebbüléstől feltörő zokogásomat. „Meg vagyunk mentve, most már egymásé lehetünk!” – dobogta lázasan a szívem. Könnyeimet nyeldesve kiáltottam le:

– Szorítok érted, mert én is szeretlek!

Válaszul pusztit dobott nekem. Jobb híján zsebkendőmet ejtettem lábai elé.

– Ez legyen a kabalád és segítsen át a nehézségeken!

A fiú felkapta a porba hullott ereklyét. Szájához emelte, elhalmozta csókjaival. Majd inge zsebébe, a szíve fölé helyezte. Integetések közepette, lassan távozott. Izgalmamban nem tudtam másról beszélni társaimmal sem aznap, sem másnap, csak Pistiről. Elérkezett a hivatalos látogatás ideje. Vajon eljön-e? Hiszen lehet, hogy már bent fekszik Kállóban... Egyszer csak megláttam közeledni. De nem futott felém, mint egyébkor, hanem bandukolt. Felfigyeltem sápadt, szomorú arcára. Már sejtettem: nagy baj van. A pusziról is megfeledkezett. Mint alvajáró, úgy ült le mellém.

– Epilepsziásoknak nem szabad az elvonót alkalmazni – nyögte ki.

Majdnem elájultam a hírre. Most a fájdalom könnyeivel küszködtem. Nem veheti észre.

– Most mi lesz? – kérdő tekintete maga volt a kétségbeesés.

– Majd megpróbáljuk együtt – feleltem bizonytalanul.

– Aha – szólt kedvetlenül.

Még egy darabig üldögélt ott, kezemet szorítva, majd indulni készült.

– Holnap mehetek haza. Eljössz hozzánk? – törtem meg a csendet.

– Persze. A jövő héten – azzal elkullogott.

4.

Nem telt örömöm a hazatérésben. Folyton a fiúra gondoltam. A tanulás sem kötött le, pedig sok volt a pótolandó. A várakozás hetének első percétől azt füleltem, mikor áll meg a lift a mi emeletünkön. Ugyanis midőn valamelyik szintre érkezett, kattant egyet. Ha a kilencediken landolt (ahol lakunk), akkor adta a legerősebb zörejt, mivel közel volt. A szerdai nap délutánján éppen nálunk vendégeskedett drága apai nagymamám. Ő tudott igazán kizökkenteni apátiámból, hisz jobban szeretett szüleimnél is. Hirtelen a szintün-

kön kattant a felvonó. Nyomban ráéreztem: hozzánk jönnek. Csakhogy valami különösen baljóslatú hangot adott! S valóban: csengettek. Anyu nyitott ajtót.

– Pisti hol van? – hallottam a szobámból. Nyomban kirohantam. Ilikét láttam az előtérben; sápadtan, összetört arc-kifejezéssel, rogyadozó térdekkel, talpig feketében.

– Pisti meghalt – rebegte elfúló hangon.

Megszédültem... Úgy éreztem, megállt a szívem.

– Neeem! – ordítottam fájdalmasan.

Anyám káromkodott, azután ráripakodott Ilikére:

– Hogy van mersze idejönni és zaklatni a kislányomat, amikor beteg?!

Közben kilépett Nagyi is, aki csillapította.

– Bocsánat – sírdogált Ilike –, de talán jogom van tudatni vele, mert szerették egymást. Különben is, miatta tette Pisti.

– Micsoda? Még vádaskodik az én lakásomban?! – rikácsolt ismét anyám.

– De felakasztotta magát! – zokogta most már a gyászoló testvér. – Búcsúlevelet is hagyott. Ebben megírta, hogy azért lett öngyilkos, mert nem mehet az elvonóra. És a maga lánya megmondta neki: elhagyja, ha tovább iszik. Nem hibáztatjuk mi őt, de annyival tartozik az emlékének, hogy részt vegyen a temetésén.

– Arról szó sem lehet! – üvöltött anyu.

– Hol a búcsúlevél?

– Elvitte a rendőrség – válaszolt a fiatal nő.

– Jaj, jaj! – sírtam-ríttam görcsösen. – Én tehetek róla! Inkább utána halok!

Anyám újra szitkozódott:

– A frászt, egy ilyen semmirekellő miatt!

Végül Nagyi tett igazságot.

– Kislányom, ne tegyél ilyet! Még előtted az élet, sok fiúd lehet. Pisti is azért ment el, mert tisztában volt vele: nem

tudja abbahagyni az ivást. Nem akart az utadba állni, hogy boldog lehess. Meg aztán én is teérted operáltattam meg magamat a rákkal, hogy ne veszíts el! De a temetésre valóban nem mehetsz. Nagyon ki vagy borulva és még betegbb lennél. Biztosan megéri a családja.

Ilike bólintott, azután így szólt:

– Legalább annyit engedjenek meg, hogy anyukám megismerje, akit a fia ennyire szeretett! Nagyfi felelt: – Rendszerben, de nehogy hibáztassa az unokámat, hisz nem tehet semmiről! – emelte fel mutatóujját figyelmeztetőleg. Így folytatta: – Maguk is tudják, a fiatalok megbeszélték: találkozni. A kislány segíteni akart az öccsének.

A következő néhány napot jóformán csak sírással töltöttem. Aláfestésként anyu korholása szolgált. Aztán megint egy vad liftkattanás, csengetés és előttem állt a gyászoló anya; görnyedten, ezer ráncból barázdáltan, egész testében remegve. Végtelen szomorúságtól megtört, s könnyeitől átitatott tekintetét reám szegezte. Hosszan szemlélt, s kedvesen megszólított:

– Szép vagy, gyermekem. Ne okold magadat semmiért! Pisti nagyon beteg volt. Talán jobban járt így, mert ki tudja, milyen szörnyű élettől menekült meg? De te legyél boldog kedvesem, az Isten áldjon meg! – azzal végigsimította arcomat, megkötötte fekete fejkendőjét. Karon fogta leányát és eltávoztak.

Megkaptam hát a feloldozást ami – a nagymamám rábeszélésével egyetemben –, megtartott az életnek. Hónapokon át voltam még a tragédia hatása alatt. Annak rendje szerint lassan elhalványult, ám örökre bevészte magát lelkem legmélyére. Mert – mintegy előrevetítvén –, hogy soha nem leszek igazán boldog.

Vajon hogyan cselekedtem volna, ha tudatában vagyok, mily tengernyi betegség, csalódás és viszontagság vár még rám?

Kétszer kötöttem házasságot. Világra hoztam egy sérült kislányt. Több mint egy évtizedig szerettem egy férfit. Az igazit. Aki soha nem lesz az enyém.

Árva Mária: Patkók nyomában

Mindig is vonzott a lovaglás gondolata, együtt mozogni a lóval, átvenni a mozgásának ritmusát, a természet lágy ölén, csendben, békességben, nyugalomban.

Már régebben is szerettem lovagolni, egy párszor volt is rá alkalmam, de ezek nem voltak rendszerek.

2006-ban döntöttem el, hogy megtanulok lovagolni. Vajon elvállalja-e valaki egy vak lány lovagoltatását? Ha igen, lesz-e elég bátorságom végigcsinálni? Mi lesz, ha túlságosan ügyetlennek bizonyulok majd? Ha olyan célt tűztem ki magam elé, aminek nem tudok megfelelni?

Mindezekre a kérdésekre választ kaptam, s az alábbiakban kiderül, hogy az oktatóim mennyire segítőkészek irányomban, s mekkora önbizalmat adnak.

Milyen segítőkészségre gondolok?

Nagyon fontos, hogyan oktatják az embert, az első élmények maradandóak. Ha az oktató türelmes, a hangja nyugodt, határozott de mégis kedves, ha nem kiabál, amikor nem úgy csinálok valamit, ahogyan kellene – ez már óriási segítség egy kezdő lovas számára. Nem sürget, nem siettet, hanem nyugodtan és kimérten, lépésről lépésre mondja, mikor mit kell tennem. Ellenkező esetben elbizonytalanodnék, esetleg kapkodó mozdulatokat tennék, ami lovaglásnál nem szerencsés dolog, mert az állat megijedhet és megugorhat. Ezek a megnyugtató körülmények engem is felbá-

torítottak, s máris biztonságban éreztem magam. Az első alkalom végén oktatóm azt mondta: „Marika, legközelebb innen folytatjuk.” Ebből tudtam, hogy nem vagyok egy reménytelen eset, ez a bátorító mondat arra buzdított, hogy amit elkezdtem, azt nem szabad abbahagyni.

Lovaglásaim alkalmából többször is elhangzott oktatómtól az alábbi megnyugtató mondat: „Nincsen semmi baj!”, mintha azt mondta volna: „Itt vagyok! Ne félj! Bízz bennem! Vigyázok rád!” Persze nekem is nagyon kell összpontosítanom: „Nagyon figyelj az egyensúlyra! Egyenes a hát... szorít a vádli!”

Ha bizonytalannak éreztem magam a nyeregben, azonnal ott volt az oktatóm keze a lábamon, ez is azt éreztettem velem, hogy nem kell félnem, van, aki figyel rám.

Néhány buzdító szó tovább motiválja az embert: „Remek! Bele fogsz Te jönni ebbe!”

A figyelmesség is egy csodálatos jele a segítőkész szándékának. Amikor elhaladtunk az akadályok előtt, oktatóm megmutogatta őket egyenként, megzörgetve a rudakat, részletes magyarázatot fűzve mindehhez. A lovat, Csinost is megmutogatta nekem, még a patkókat is a patáin. Éreztem, hogyan fújja ki orrából a meleget, éreztem bőrének bársonyosságát – csodálatos volt. A figyelmesség még arra is kiterjedt, hogy kaptam Csinos farkszőréből egy pár szálát, ezt most is nagy becsben tartom.

Eljött annak is az ideje, hogy meglepetésben legyen részem – megízlelhettem az ügetés örömét, a felszabadultság édes mámorát. Sőt, szőréen is megülhettem Csinost, hogy érezzem, milyen is Ő valójában. Kimondhatatlanul boldog voltam, mert éreztem, mindez azért történhetett, mert az oktatóm meg volt velem elégedve, s itt volt az ideje, hogy mindezeket megmutassa nekem.

Az igazán jó lovas oktató összekötő kapocs ló és lovas között, aki ráhangolja a két élőlényt egy csodálatos, közös nyelvre, a harmóniára, együttműködésre, a ló és lovas mozgulatainak összehangolására. További fontos tulajdonságok még:

kedves, nyugodt hang, türelem, remek szemléltetésmódok, humorérzék, lelkesítő, buzdító szavak, sikerélményt, önbizalmat adó dicséretetek, vigaszt, kitartást sugárzó szavak a nehézségek leküzdésekor.

Három buzdító mondat:

1. „Bízzál bennünk, (lóban és oktatóban), a lábadban és önmagadban!”
2. „Nagyon bátor voltál!”
3. „Azért hagyjuk most abba, mert most csináltad a legjobban!”

Oktatóim a mai napig is azt sugallják nekem, hogy lovagolni felemelő érzés, igenis meg tudom csinálni, amire vállalkoztam, csak egy pár jó, bátorító, buzdító szó szükséges hozzá.

Köszönöm a sok, kitartó munkát, fáradozást oktatóimnak, akiket az évek során megismerhettem, s az eddigiekben lelkesen foglalkoztak velem!

Zilahi György: A fuvaros

Egy valóságos esetet írtam meg az alábbi rövid írásomban. Közel tíz éve annak, hogy egy eseményekben sűrű időszakban az Ungária négyest is meghívtuk fellépésre városunkba. Az előkészületi tevékenységünk során történt ez az eset, amin akkor és ma is még jókat derülünk, ha látjuk az Öregget vagy valami hasonló eset alkalmával gondolatársítás adódik. Szoktuk ilyenkor mondani, hogy figyelj már oda

arra, amit csinálsz, mert még zongoristát csinálsz a fuvarosból.

Él Győrött egy derék fuvaros, aki a pontossága, megbízhatósága miatt vált ismertté. Megyei szervezetünktől is rendszeresen Őt hívjuk, ha szállítanivalónk akad. Magunk közt csak úgy hívjuk: Az Öreg.

A közelmúltban is szükségünk lett volna rá, de nem volt elérhető, üzenetet hagytunk a számára. Sűrűsödnek a dolgok manapság szervezetünk háza táján. Számos rendezvény van a nyakunkon. Elérkezett a kirándulások ideje, aztán egy megtisztelő ajánlatot is kaptunk a nyári rendezvényünkre a minap. Az Ungária zongoranégyesből Farkas Mátyás zongoraművész telefonon tett ajánlatot a vak zenészek találkozóján való részvételükre. Meg is egyeztünk, hogy szerünk kettő darab elektromos zongorát vagy pianínót, így nem teljes produkcióval, de fellépnek nálunk. Pár hét múlva erre visszatérünk, és akkor pontosítunk.

Néhány nap elteltével az irodába érkezve, a munkatársam azzal fogadott, hogy valószínűleg az Ungaria négyesből a Farkas Mátyás keresett és majd hívjam vissza.

A megadott telefonszámot azonnal hívtam, bár nem értettem a kissé korai érdeklődést, de miután már a dolgok összeálltak, készen voltam a válasszal.

Farkas Mátyás vagyok, üdvözlöm Zilahi úr, jó napot.

– Szervusz – Mondtam én, és hozzátettem: Úgy emlékszem, tegeződtünk.

– Jó – Bökte oda röviden. Szinte sértőnek éreztem, de már mondtam is az elképzelésemet a tervezett fellépéssel kapcsolatban.

– Minden igyekezetem ellenére sajnos nem tudtam eddig a kért kettő darab elektromos zongorát előteremteni számotokra.

– Nekünk azt, és minek?

– Azt mondtad, ha nincs két tisztességes zongora, jó lesz ez is.

– Jó? – hangzott a rövid reagálás a vonal másik végéről.

– Tudom, tudom ez így nem a legmegfelelőbb lett volna. Na és tudod a városházán is csak egy versenyzongora van.

– Valóban? Csak egy? De miért kell ezt nekem tudnom?

– Csak azért, mert az lenne maga a gyönyör, ha még egy lenne ott. Így az a javaslatom, hogy nem a nyáron kellene bemutatkoznotok Győrben egy ilyen kurta produkcióval, inkább az ősszel egy teljes estét betöltve csak veletek.

– De hát hogyan, és miképp? Hangzott a csodálkozó kérdés. Már idegesített, hogy ilyen tehetetlennek tartanak, HOGY AZ ŐSZIG SEM TUDOK ZONGORÁKAT SZEREZNI.

– Elnézésetet kérem, de én akartam és mindent el is követtem a hangszerek előteremtését illetően, még a színháztól is próbáltam két elektromos zongorát kérni, hogy legalább azon játszhaszatok.

– A színháztól is?

Igen, de akinek van, az nem tudja akkor nektek kölcsön adni. Be kell látnod az a legszerencsésebb, ha ezt a dolgot az őszre halasztjuk.

– Jó, jó Zilahi úr szerintem is az a legjobb, ha most ezt az ügyet szépen elhalasztjuk, amíg maga is egy kicsit rendbe jön és kissé kipihen magát, mert magára fér. Vigyázzon magára és ne felejtse a nevemet, telefonszámomat, de lehet, jobb ha még egyszer megjegyzi: Farkas Máttyás fuvaros 416-3..., de ha nem találják, hát hagyjanak megint üzenetet.

Nos, igen most már tudom az Öreget is Farkas Máttyásnak hívják, de erről is meggyőződhettem, hogy valóban a pontosság és a megbízhatóság a jellemző rá, és ha üzenetet hagyunk, arra előbb-utóbb jelentkezik.

Már csak az Ungaria zongoranégyesnek kell az őszre kettő darab zongorát szerezni, hogy minden rendben legyen.

Horváth Emmy: Születésnap visszapillantás, avagy Isten éltesse 17 éves, messzire szakadt Unokám!

Hát eljött a Nagy Nap!! Isten éltesse sokáig, Te nagyranőtt 17 éves! Olyan vagyok, mint Petőfi, Anyám tyúkja, annyi mindent szeretnék mondani, de nincs hangom a meghatottságtól, és gondolataim is úgy kavarnak a 17 évvel ezelőtti születésedről, és persze az azóta eltelt több mint másfél évtizedben közös emlékeinkről.

Látlak Téged a Kútvölgyi szülészeti osztályának ablakában, ahol bemutatták a családnak az újszülött rizzot, valahogy úgy, mint amikor az Oroszlánkirályban magasra emelték a kis oroszánt!

Most is élénken él a kép, ahogyan álmosan intettél a már akkor is valószínűtlenül hosszú ujjaiddal, mint aki unottan szemléli az ujjongó háza népét! ...és sorakoznak a pillanatképek a kiságyban szenderegő, vagy éppen hangosan síró Főunokáról, a babakocsi sétáltatásokról, az első önálló lépésekről, az első szavakról! Mintha minden csak tegnap történt volna, az első születésnapod, amikor szétcsaptál a tiszteletedre vitt mozdonyos torta tejszínhabos füstjén, és miközben a szoba teljes területét, és persze a családtagokat betérítette a tejszínhabos áldás, Te úgy kacagtál, hogy mi is nevetni kezdtünk, amúgy dédistól, szemüvegestől, pedig tudod, mennyire sok tud lenni egy flakon ilyen finomság, ha nem a tányérokon, de a jelenlévőkön landol?

És persze, villannak a képzeletbeli vetítőben a fonyódi közös nyaralások, a nem egészen két éves korodtól egészen az utolsó együtt töltött süllő utcai vízparti napokig! ...és az első közös focimeccs, a Kagyló étteremben, amitől datálódik az én football iránti érdeklődésem! ...akkor még nem tudtuk, hogy látásom elvesztése után milyen lelkesen fogom

figyelné a sorsdöntő mérkőzéseket, hogy utána e-mailben cseréljünk eszmét, hogy les volt-e az a gól, vagy sem?

No, és emlékszel az első fonyódi naplóra, amikor kezdtük képekkel, fotókkal, újságcikkkel kitölteni a szépírási gyűjteményére szánt füzetet??

Ma is megvan annak a naplónak a fénymásolata, ott díszelnek Zidane szemei, ...milyen furcsa, hogy éppen a szemeknek jutott főszerep? ... és az óvodai, iskolai tanévkezdetek, anyák napi verselések, amikor büszkén domborítottunk Jóanyáddal, hogy ez a kisfiú a mienk, nekünk nősz nagyra szentem! ...és persze jöttek a kamaszos erőpróbálkozások, a mennyit bír ki a Nagyfiú próvizásai, amelyek, így visszatekintve, már nem is tűnnek olyan bosszantónak, inkább természetesen serdülőkorú megnyilvánulásoknak! ...és a karácsonyesték, vagy inkább délutánok, amikor az ajándékokat mustráltátok, amikor Szürke cicával játszadoztál a fehér szőnyegen!

És itt van Szilu, az imádott, de mindig civakodásra kész kismama már nagy testvér, amikor mindig kirázott a hideg, mikor marakodtatok, mert féltem, hogy kárt tesztek egymásban! ...és látom dühös tekintetedet, mikor ölteni tudtál volna szemekkel, mikor Szilut egy kicsit, de tényleg csak egy icipicit, hagytam nyerni a késő esti társasjátékban!!

Amit Fonyóddal kapcsolatban már biztosan nem tudok teljesíteni: az a bizonyos 150 palacsinta, amit akkorra ígértem, ha már egyedül mehetek le a tóra! ...és az utolsó, 2006 nyári Emília névnap, amit kettesben töltöttünk a budaörsi vadi új víziparkban, amikor együtt sikítoztunk a gyorsan forgó vízben, és Te felém nyújtottad távolodó kezdet, és bízattál:

Ne félj, Emília, megmentelek!!

...és tényleg megmentettél sokszor a szomorúságtól, a magánytól, az öregedés miatti félelemtől, mert Cicas Nagyinak

lenni kortalan gyönyörűség, akinek ilyen unokái vannak, az kissé mindig fiatal marad!

Jut eszembe a tavalyi, első virtuális Anyák napi köszöntés, amikor úgy éreztem, mégis csak érdemes volt olyan keservesen megküzdennem ezzel a fránya számítógéppel, az informatika szövevényes titkaival, hisz, lám!

Még az unokáimmal is új lehetőségei nyíltak a vakságom miatti bezártságnak! ... és ma is könnyes lesz a szemem, ha arra gondolok, hogy a 3 napos iskolai osztálykirándulás miatt előre hagytál nekem 3 szép gondolatot, hogy ne maradjak egyetlen napra sem idézetek nélkül!

...és a számítógépnek köszönhetem, hogy tudok barangolni az Általad is jegyzett Ball újság rovatai között, és már felismerem sajátos stílusodat, mellyel megfogalmazod a Fantasy és egyéb rovatok érdekes cikkeit!

... és itt vagy valóságosan is a neten amerikai rokonaiddal együtt, abban, a hogy is mondjam, érdekes ingeddel, és bár én csak a világító nevető fogsorodat látom kristálykrisztán, de nem számít! Jól, úgyis csak a szívével lát az ember!

És már nem is említem a közeli hónapok izgalmas eseményeit, az első pillanattól kezdve a kiutazásodig, a Mama, ne sírj! daltól az első levelekig, a bankkártya miatti aggodalomtól a közös szkájpolásig, amikor életemben először voltam vak telefon-központos, és összekapcsoltam az éppen Szlovéniában raftingoló anyáékat a Michigan béli csemetével! történelmi esemény volt, legalábbis számomra!

Már lefutok a virtuális papírról, pedig haj, de sok közös élményünk lenne, de hagyni kell valamit az elkövetkezendő szülinapokra is!

A valóságos és sajnos fantáziátlan pénzküldemény mellé most leteszek Neked egy szép történetet, a dalról, ami egész életedet végigkíséri!

Kívánom, legyen ez a dal mindig vidám, szeretettel teljes,
olyan végtelen, amilyen az én Irántad érzett szeretetem!

Isten éltesen hát Fiatalember, legyen részed sok szép élményben, használd ki a nagy lehetőséget az nagy Ámerikában, hogy hazatérve ismét magamhoz ölelhesselek, csakúgy, mint kis gyerekként, sok éve, és még remélem, jó sokáig!

Nagyon szeretlek, nemcsak születnapodon, De az év minden napján, minden pillanatában!

Cicás Nagy

2. FEJEZET

Otthon az otthontalanságban

Nagy Ilona: Régi karácsonyok a tanyán

Emlékszem még mikor kisgyermek voltam,
mindig fehér karácsony volt a tanyán.
A fenyő szagát boldogan szagoltam,
finom kalácsokat sütött jó anyám.

Az emlékekben is csillognak, fényesek,
a szaloncukrok és a gyertyák a fán.
Szenteste jöttek a betlehemesek,
átszellemülten csüngtünk minden szaván.

Béke és szeretet honolt szívünkben,
szegény, de boldog volt ott a nyolc gyerek.
Jó szüleinkkel kis közösségünkben,
csodásan teltek karácsonyok, s telek.

Szinte most is hallom kedves hangjukat,
ahogy babusgatták a kicsinyeket.
Mindig éberen vigyázták álmukat,
nem feledem e jóságos kezeket.

Amelyek minket lágyan simogattak,
síró gyermeket álomba ringattak.
szerető, meleg hangjukkal nyugtattak,
Istentől ők hozzánk türelmet kaptak.

Szerettem a régi karácsonyokat,
a havas, magányos, de kedves tanyán.
Most karácsonykor rágondolok sokat.
úgy hiányoztok nekem apám s anyám!

Belőletek nem hiányzott jó szándék,
a megértés, önzetlenség, szeretet.
Bár ma is van a fa alatt ajándék,
én mégis érzem a hiányérzetet.

Kovács Pál: Honvágy

Már a gyermekkorunk vége,
mégis kísért az emléke.
sokszor visszavágyom újra
Nyírségi szülőfalumba.

Mindenütt szeretek lenni,
de nem tudom elfeledni
a tanyát, hol megszülettem,
s bohó, virgonc gyermek lettem.

Itt tanultam meg beszélni,
élni, semmitől se félni.
lassan itt cseperedtem fel
együtt a négy testvéremmel.

Amikor sok rosszat tettünk,
nagyon gyorsan szétszéledtünk,
elbújtunk a dús dudvába,
nyakig érő labodába.

Esténként az erdőt jártuk,
szinte végigbarangoltuk.
szívtuk a fák leheletét,
figyeltük az üzenetét.
A kis házban vidámság volt,
hol nevetés, hol ének szólt.
ünnepkor úgy meg lett telve,
hogy alig fértünk el benne.

A sok vígság a múlté lett,
szerteszórt minket az élet,
mint mikor a szellők fújják
egy vad növény apró magját.

Szüleim nyugosznak csöndben,
tisztá, ápolt temetőben.
Ők nagyon hamar elmentek,
közülünk kettőt elvittek.

A fészekből kirepültünk,
hárman másfelé kerültünk,
a házunkat lebontották,
még helyét is felszántották.

Csak a kút maradt meg végül,
mindig fájón, szép emlékül.
tisztá vize adjon enyhét
a szomjazó embereknek!

Utóhang

Már hiába mennék vissza,
nem tekinthetek a múltba!
a holtak nem támadnak fel,
számukra nem lesz szép reggel.

A honvágy egy furcsa képzet,
bárhol vagy, megtalál téged!
csak lecsitítani tudod!
legyőzni őt sosem fogod!

Kovács József: Zovány

Kedves falum, ki a mocsárból születted,
Évszázaid alatt, hej, sokat szenvedted,
De mindened, mi szép volt, nekünk megőrizted,
A rosszért is mindig jóssággal fizetted.

Hagyd, hogy az idegennek bemutassalak,
Felismerhessenek, ha majd erre járnak,
Nincs ilyen bölcsője ennek a világnak,
Eltévedt fiaid mindig rád gondolnak.

Jobb oldalt falumat, a dombok övezik,
Mögöttük nem túl messze, az erdő látszik.
És ezek a dombok, csoda dombok ezek,
Bennük borospincék, rajtuk szőlős kertek.

Aztán két szép majdnem egyenes utcája,
Ősszeköti őket három sikátora.
Lent a kertek alját a Berettyó mossa,
Édes gyermekkorunk tiszta fürdőkádjá.

Két temetőjében, őseink pihennek,
Légyen örök béke, a mennyben lelküknek.
Az idő szobrot állít emlékeiknek,
Mi követői vagyunk ősi hitüknek.

Szinte a közepén nem túl magas dombra,
Épült a falu református temploma,
Tornyában két harang, búsan síró hangja,
Az itt maradt híveket, hívja imára.

Volt sok szép szilvása és sok gyümölcsöse,
Tavasszal a mező virággal volt tele.
Kultúrház tetején állt a gólya fészke,
Olyan volt e falu, mint az éden kertje.

Gazdag volt e község, volt cselédje, barma,
Volt sok szép hold földje és sok gazdag ura.
Tanulni hozzád jártak mások fiai,
Békében éltek itt a környék falvai.

Drága kis falum, most mintha szenvednél,
Látom többet temetsz, mint amennyit szültél,
Gondolj őseidre, ha most eltévedtél,
Keress vigasztalást a te Istenednél.

Tudom nincs tanácsod, és nincs doktorotok,
Holnapra talán már nem lesz iskolátok,
De megmaradt hitetek és templomotok,
Itt maradt atyafik, most hozzátok szólok.

Ti, kik itt próbáltok továbbra is élni,
Szeretetben, hitben mindig megmaradni,
Gyertek most még egyszer, együtt imádkozni,
Ne hagyjuk falunkat örökre elveszni.

Dr. Rácz J. Zoltán: Fohász

Egy vak imája az ezredforduló után

Fogadj fiadnak engem is hazám.
Neked ajánlom egész életem.
Annyi keserű csalódás után
Végre, tehozzád érkezem.

Az élet rövid, oly messze az ég.
Égő sebeinket ki gyógyítja meg?
Mondd, mit ér az ember, ha nyomorék?
És ki ad neki munkát, kenyeret?
Látod? Én is csak hazátlan vagyok.
És, úgy élek, akár egy bujdosó.
Örök egyformán telnek a napok,
Pedig jólesne pár emberi szó!
Vándor utunk végre véget érne,
Nyissátok ki a kapukat végre!

Fogadj fiadnak engem is hazám.
Neked ajánlom egész életem.
Annyi keserű csalódás után
Öledbe hajtánám már a fejem.

Dr. Rác J. Zoltán:

Állam bácsi kérdez, a vak ember válaszol

– Hogy vagy kedves kis barátom?
Arcod szomorúnak látom.
Csak tán nem vagy boldogtalan?

– Kákán is csomót keres Uram!
Szép az élet itt minálunk.
Adózunk, amortizálunk.
Fizetünk sok sárga csekket,
Aztán éhen halunk cseppet.
Fehér botom, koldusbotom,
Az út kövét kopogtatom.
Azt keresem, azt kutatom.
Hazámat merre találom?
Ahol munkám lesz és kenyerem,
Emberhez méltó életem.

– Ne ábrándozz kis barátom!
Szól az állam. – Ez csak álom.
– Neki mész párszor a falnak,
Megnyúzlak és kicsavarlak.
Azt mondom, lassan a testtel,
Nem biztos, hogy megöregszel!
Fiad, lányod, pár rokonod
Megöröklí koldusbotod.

Dr. Rácz J. Zoltán: Otthont keresek

A protokoll mosolyok álarca mögött,
Az ünnepségek vibráló percei között,
Az ölelkezések úzó ritmusában,
Ábrándos szemek ígéző sugarában,
Erdőben, mezőkön, utcán és tereken,
Kutatom, keresem, hol van az én helyem?
Óh, én emberhez méltó sorsot reméltem,
És most néhány sor lett minden menedékem.
Hát bekopogtatok a házak ablakán,
Téged kereslek, szólj, hogy merre vagy hazám?!

Derdák Józsefné: Gyep szélén az akác

Enyhe szellő
Simogatta arcom,
Régi emlékeim
Vajon hol találom?
Ahol annyi örömet átéltem,
Ahol régen jártam,
Azt az utat kerestem.

A toronyóra már elütötte
A déli tízenkettőt,
Vadgalambok lesték a múltó időt.

Napsugarunk, melegen süt,
Fényt szór a tájra.
Keresem az utat ahol régen jártam.
Ahol valamikor a búzatáblát
Megcsodáltam, ahol búzavirág közé,

Pipacsot tettem.
Azt az utat kerestem,
Vajon ott van-e még a gyep szélén,
A hatalmas, lombos akác?
Ó, de rég volt, mikor kosaramba
Hullatta a szirmát.

3. FEJEZET

Sorscsillagom

Nagy Ilona: Élni jó, de nagyon nehéz

Nem könnyű az élet számomra,
az Isten pontot tett sorsomra.
Nekem a vakság súlyát adta,
de azért nem nyögök alatta.

Szeretek élni e világon,
míg csak madár dalol az ágon,
áldott, szép nap ragyog az égen:
így mi bajom lehetne nékem?

A nem túl könnyű élet jogán,
örülök, van lányom, unokám.
Velük szép, értelmes az élet,
ők számomra jövő s ígéret.

Igaz, hogy nem látok, de élek.
És amíg erőm van, nem félek,
hogy nem állom meg a helyemet,
hisz Isten fogja a kezemet.

Könnyebb viselni a terheket,
ha van szívünkben hit, szeretet.
Én akarok és tudok élni,
célt, s eredményeket elérni.

Szembe szállni nehézségekkel,
s együtt örülni emberekkel,
az élet minden csodájának,
holnapnak, jövőnek s a mának.

Hogy nem látom a csillagokat,
mit esténként az égbolt fogad,
mi nappal kék, ha a nap ragyog,
én mégis elégedett vagyok.

Bár gondok közt élem életem,
ennek ellenére szeretem.
Szívügyem szeretet, s a család,
könnyítik szívem bűját, baját.

Kis öröme mindig van esély,
szellő, napsugár erről mesél.
Mint ahogy a sok nyíló virág,
mind azt hirdetik, szép a világ.

Kovács József: Mit keresek itt?

Mit keresek e földön? És ki vagyok én?
Fájdalmat okoztam már kezdet kezdetén,
A sötétségből, a sötétségbe léptem,
Hogy mások nyakára csak nyügnék érkezem.

Szórakozásból vetették el a magot,
Hogy ezáltal tönkretessenek egy sorsot,
A fény csak sötétség maradt mindig nékem,
Csak börtön melyben bűn nélkül kellett élnem.

A világ értetlenül nevetett engem,
Mondván én kértem, hogy közéjük jöhessenem.
Hisz azt sem kérdezték, akarok-e élni?
E szennyes világot fogom-e szeretni?

Csak játékszer voltam akkor az elején,
Nem is sejtettem, hogy mi vár az út végén.
Mert vissza sírom még a múlt életet én,
Hisz nem jutottam túl a reménység szélén.

Senki nem hitte, a bűnös nem én vagyok,
Ő bennük sem voltak csak a jó szándékok.
Ides várandósan, mennyit imádkozott,
Isten minket akkor mégis cserben hagyott.

Később megértettem. Nem volt ez büntetés
Jézus által hordott keresztből volt egy rész.
Vagy véletlen lehetett csupán az egész?
Aztán megértettem, mert segített az ész.

És ti most mit vártok? Hogy meg is köszönjem,
Hogy keblemben szívem magasztos dalt zengjen,
Vagy mint bűnös, bűnbánatért könyörögjem?
Ne! Ezt ne várjátok, hogy most térdre essem.

E sok-sok piszkot magunkkal nem vihetjük,
E rengeteg mocskot amelyben itt éltünk,
Vagy már a kezdettől itt volt körülöttünk?
És mi semmit sem tettünk, csak megőriztük?

De ha innen egyszer mégis el kell mennem,
Fejem birám előtt a földre szegezem,
Akkor tettem minden bűnét felvállalom,
Mint egyetlen bírát, Istent elfogadom.

Rózsa Dezső: Hited szerint

Ha hited szerint végig jártad utad,
S mégsem találtad meg a célt,
Könnyes arcod fordítsd a nap felé,
S meglásd, megedz, mint az acélt.
De ne hidd, hogy nincs tovább,
Más ember felé nyújtsd ki a kezed,
S lesz ki érte nyúl merészen,
...ugye érted a lényeket.
A múlt hitét a jelenben érzed,
De a jövő az, mi erőt ad neked,
Hidd, hogy a holnapod hasznos marad,
De kell hozzá egy kitartó akarat.
Életed virulhat az őszben is,
Hisz alkonyórán is nyílik szép virág,
Kudarcod lehet siker is,
Nem számol el veled a nagy világ!
Tegnaptól a máig mindig hosszú az út,
Ám erőt adhat a megtapasztalt kudarc,
A jelenben a holnapért van minden,
Ezért érdemes élni, s megéri a harc!

Horváth László: Rokkant

Mint ahogy József Attila mondta:
Ülsz, „mint fák tövén a bolondgomba”,
Mint elnyűtt rongy a dohos halomban
Sorsára vár egy nyirkos sarokban.
Én is így ülök csendesen, némán
Sors fája alatt vakon és bénán,
Megfogyatkozott reménnyel várva
A soha el nem jövő csodára.

De hogyan is várhatnám, mi végre?
A Csodatevő felment az égbe,
Itt meg lent a porban én nem látszok,
Csodával csak gondolatban játszok.
Az csoda lenne, igazi csoda,
Hogyha egyszer eljuthatnék oda,
Hogy kedvesem, aki hű és társam,
És gyermekeim arcát lássam.
De nincs olyan csodatevő kegyser,
Mi segítene látni még egyszer,
Azt a szépet, amit egykor láttam,
A csodás tájat, amit bejártam.
Összeszűkült már az én világom,
Az emlékek ösvényeit járom.
Kik egykor velem együtt haladtak,
Mint rossz baráttól, mind elmaradtak.
Mit ér a rokkant, mit ér a beteg?
Csak gond van vele és baj, rengeteg.
Nincs semmi haszna, nem ér már semmit,
Semmit se használ, senkin sem segít.
Csak félig van az élők sorában.
Mit is keres ebben a világban?
Bármilyen nehéz, mégis élni kell,
Ha a segítséget is kérni kell.
Sarjad öröm a bánat között is,
És a nap süt a felhők mögött is.
Magam így is szerencsésnek érzem:
Mellettem maradt hű feleségem.

Szabó György: A pacsirta újra dalolna

Belülről mardos a vágy, szaggatja húsomat,
hogy önmagam szemébe nézzek a tükörbe.
Lázas szemembe néztek,
melyet hevít a boldogság büszke ragyogása.
Vergődöm szobám börtönében, öklömmel verem a falat,
mint csapdában vergődő kismadár, töröm össze magam.
Reszketek. Fejemet feszíti a gondolat,
kiröppennék a kilátástalanság ketrecéből.
Nyisd hát ki ajtaját ketrecemnek, Uram!
Hadd repüljek közétek, mint közétek való!
Hadd éljem életem lassan csörgedezve!
Mindig csak dalolok, míg meg nem halok.
Jó leszek, ígérem!

Terhes Gábor: A költők halhatatlansága

Poéták lelkének lángjára nézzetek,
Kik időtlen idők óta nekünk énekelnek!
Dicsőítő dallal köszöntötték a hőst,
Szerelmet rímbe öntve imádták a nőt.

Egyazon a láng, mely lelkükben felvillant,
Egyazon gondolat, mely bennük megfogant:
Jelen pillanatot örökségül hagyni,
A költészet útját hűen végigjárni!

Igaz, szép szavakkal üldözések között,
Szívükbe gyönyörű gondolat költözött.
Sokukat gyalázatos módon megölték,
S halálukat ostoba gyilkosok röhögték.

Radnóti jár előttünk méltó példával,
Ki mit sem törődött saját bús sorsával.
A rút halál dörömbölt durván ajtaján,
Testére rabruhát s fogolyszámot adván.

Látta már ő tisztán földi útja végét,
Szögesdrót mögött folytatta életművét.
Napjai gyötrő kényszermunkával teltek,
Ám tollából este új versek születtek.

Erőltetett menet, e szakasz a végső,
Talán a végzet lesz örökös pihenő?
Nem rettent vissza a vértől szennyes kortól,
Felemelte arcát könnyáztatta porból.

A végső erőtlenség testét megtörte,
Irgalmatlan kezek végeztek hát vele.
Társaival együtt hatalmas gödörben,
Holtan feküdtek, csendesen békésen.

Előhívták testét szörnyű tömegsírból,
Felismerték őt gyönyörű írásáról.
Végső napjainak tanúi a versek
Melyek csodás hitről vallomást tesznek.

Számtalan nagy költő így lett halhatatlan,
Mély szenvedésükből mindig remény csillant.
Felszállottak az örökkévalóságig,
Felszárnnyalt lelkük a költészet hegyéig.

Általunk élnek, ha olvassuk, mit írtak,
Örökséget hagyva jövőendő koroknak.
A költők halhatatlansága nem múlik,
Áldott legyen az, ki rájuk emlékezik!

Kovács József: Születtem

Születtem. Bába nélkül egy száz éves ágyban,
Anyám mosolygott,
Őt testvérem háborgott,
S talán reményekkel jöttem e világba.

Gyermekek. Apró emberkéek, kik körbe fogtak,
Arcomhoz labdát dobtak,
Jó nagyokat kacagtak,
Ők ártatlanok, az életről mit sem tudtak.

Remény. Reggelenként a nap melegét vártam,
Valaki fényről beszélt,
Én mindig fogtam mások kezét,
De hittem a későbbi örök virradatban.

Fény, elfeledett fogalom maradt számomra,
A virágokat csak szagoltam,
A csillagokat sosem láttam,
És e nagy sötétségben értetlenül álltam.

Magyarázat. Lásd! Célja van veled az Úrnak,
Jób szenvedése,
Dániel kemencéje,
Ezt kell elfogadnod, ezt őrizd meg magadnak.

Lázadás. Megrázni az egek oszlopait,
Istenkáromlás,
Ördöggel cimborázás,
És áttörni az örök sötétség falait.

Lemondás. Ami nem megy, nem kell erőltetni,
Kötél vagy méreg,
Vagy folyó vizek,
Mit még el sem kezdtem, már be is kell fejezni.

Megnyugvás. Elcsendesül lassan a csatatér,
Az alagút végén
Majd rám is vár a fény,
Mert mit itt a földön kaptunk, ott semmit sem ér.

Rózsa Dezső: Szeretem

Szeretem a csendet,
Amely egy kis rendet
tesz fáradt fejemben.

És szeretem a fényt,
Ami élőlényként
Segít az utamon.

Szeretem a napot,
Hisz örökbe kapott
Kincse életemnek!

Szeretem a hajnalt,
Amely a mába hajt,
Tenni mindig dolgom!

S szeretem az alkonyt,
amely összehangolt
ívet húz a mában.

És szeretem a holdat,
Mely gyenge fényt csurgat
Az úton lévőnek.

És a sötétséget,
Félve minden képet,
A fáradt szem elől.

Szeretem a jelet,
Úgy, ahogy te veszed,
Hogyha játszol velem!

Szeretem a jövőt,
az ad nekem erőt,
Hit a holnap felé!

De félem az álmom,
Súlyt az örök járom,
Az idő földre ránt!

Szél Magdolna: Álmodó képzelet

Álom hoz képeket.
Tavaszi réteket.
Ringó, zöld fűben
színes pettyeket.
Méhek döngicsélnek.
Nincs helye a sötétnek.
Tág szemmel ámulok,
bot nélkül szaladok.
Suhanó patakok
fodrára bámulok.
Napozó gyíkocska
smaragdját nézem.
Minden enyém,
mi látható a réten.
Arcomat fürdetem
aranyló fényben.
Mohón nyelem
a kéket az égen.
Ennyi szépet
ébren nem élhetek.
Ami maradt nékem,
álmodó képzelet.

4. FEJEZET

Amit a szem nem láthat

Nagy Ilona: Mint világító torony

Mint világító torony, olyan az emléked,
azért látlak mindig ragyogó fényben téged.
Jól jön e ragyogás a bú nagy tengerében,
még hozzád beszélgetek szerelmem nevében.

Amely szunnyadni kényszerül, akár a vágyam,
amik egykor forrók voltak, édesek, lágyak.
Azt a csodás érintést nem lehet feledni,
mi tőled érkezett, amíg tudtál szeretni.

Rám világít emléked a sötét jelenben,
de tudom, már sosem leszel a közelemben!
Pedig fényed felé hányszor kinyújtom kezem!
Mért nem szeretsz, mint régen? Hiába kérdezem.

Hív fényemléked és mégsem érlek el téged,
nem tudom átrepülni ezt a messzeséget!
Bárcsak ledönthetném a köztünk lévő falat!
De semmit sem ér az egyoldalú akarat.

Így csak messziről nézlek és beszélek neked,
sosem feledem az együtt töltött percekét.
Keresem, de nem találom a régi utat,
szívem és lelkem utánad hiába kutat.

Hívogat fényed és én vágyódom utána,
nem tudtam, hogy így fáj majd szerelmed hiánya.
Téged elérni, már tudom, hogy lehetetlen.
Fáj, hogy el tudtál hagyni te kedves kegyetlen.

Szél Magdolna: Életem gyöngyei

Olvasóként pergetem,
életemnek gyöngyeit.
Egyenként kézbe veszem,
behunyt szemmel emlékezem.
Selyemszálla felfűzve,
létemnek minden perce.
Ifjúságom tévelygése,
asszonyosságom szenvedélye.
Remények és csalódások,
lélekölő hazugságok.
Letépem és eldobom,
a fájó gyöngyöket!
Hálás szívvel őrzöm,
a boldog szépeket!

Szél Magdolna: Veled

Egy pillanat csupán,
és hozzád font a végzet.
Nem kértem,
léptünk közös útra tévedt.
Testem, lelkem pőrére vetve,
rajongva ajánlottam neked.
Cserébe akartam,
lelkem oltalmazó kezed.
hulló csillagom,
Ott álltam új utamon.
Összetörve, meggyötörve,
vakon.

Gyermekeként vártam,
az oltalmadat.
Minden sejtem sikoltott.
Légy társam az utamon!
A kifogásod éget:
"Mást rendelt az élet."
Kifosztva,
vágyaim szemétre dobva,
szerelmem gyémántja
föld mélyébe hull.
Didergő szívvel élek.
Morzsákat nem kérek!

Rózsa Dezső: Sétálnék veled

Mint a fehér függöny,
Úgy omlik a hó, friss takaró.
S én sétálnék veled csendben,
Ez lenne kedvemre való.
Kéz a kézben, hóesésben
Ballagni a fehérségben.
Lehet, hogy szótlantul, s a hó
Sótlantul hullna arcunkra,
Beletapadna markunkba,
S mi táguló tüdővel szívánánk az illatát.
Az alig szél eltakarná lábunk nyomát,
Rejtély maradna, merre tovább,
senki sem tudná, honnan jöttünk,
S mi van mögöttünk.
Az ágakon ott marad a hó bundának,
S a madarak halkán bujkálnak
A bokrok között,
Csak a neszük hallik az ágak mögött.
Roppan a hó a lábunk alatt,
Kezünk egymáshoz tapad.
Nem érezzük a tél hidegét,
Elmondunk egy régi mesét.
Ki voltál te, s ki voltam én.
Csillag talán az ég peremén?

Horváth László: Az este

Szürkül az alkonypír, leszáll már az este
Maga körül mindent feketére festve.
Messziről hallatszik tücsök muzsikája,
Amint az éjszaka fátylat borít rája.
A kerti szerszámok helyükre kerülnek,
Elhalnak a neszek, madarak elülnek.
Ülök a tornácon, beszívom az estét,
Bőrömon érzem puha bársonytestét.
Enyhe szél duruzsol, fejemet feltartom,
Lenge lebbenéssel simogatja arcom,
Mint mikor túllettem keserves gondokon,
Mint puha női kéz a lázas homlokon,
Úgy nyugtat, úgy hűsít, andalítva, lágyan.
A csendes estében szárnyra kél a vágyam,
A csodás képzelet elrepül, tovaszáll,
Nem tudhatja senki, merre megy, hova száll.
Átrepül hegyeken, mezőkön, völgyeken,
Megpihen erdőkön, fenyőkön, tölgyeken,
Aztán újrakezdi, felrepül a légbe,
A csillagok közé, fel a magas égbe.
És ha jön az éjjel pillangó szárnyakon,
És ha túl vagyok már ezernyi vágyakon,
Akkor jó az álom, lehajtja fejemet,
Behint a porával, lecsukja szememet.

5. FEJEZET

Meseország, színes világ

Pis Mátyásné: Sunyi, az erdő réme

Telve volt panasszal az erdő sok lakója,
mert ellopott mindent Sunyi, a vén róka.
Családja szapora,
mondhatnánk, hogy népes.
Étvágyuk hatalmas,
szájuk mindig éhes.

Esznek azok mindent,
nem válogat senki.
Apjuk mind azt lopja,
mit meg lehet enni.

Nyulat, madártojást,
fiókákat sorba,
miből mennyit lopott?
Sohase számolta.

Így fogyott hát egyre
az erdő madárnépe,
Sunyi családjának eltűnt bendőjébe.

Féltek a nyulak is,
számuk csökkent gyorsan,
tolvajuk tudta csak,
hogy a zsákmány hol van.

Közel volt a falu,
volt sok tyúk és kacsa,
a rettegett vadász
mind elvitte haza.

Kövérre híztak is
a kis rókák szépen,
egyre szebbnek tűntek szüleik szemében.

Kivált a legkisebb,
virgonc volt és formás,
apja így dicsérte:
Vezérnek is pompás!

Hanem egy szép napon
igen nagy baj esett,
mikor egy kis róka
éppen csirkét evett.

Megakadt a falat
a mohónak torkán,
se fel, se le nem ment,
bárki bármit próbált.

Ily szörnyű nagy bajban
mit lehetne tenni?
A megakadt falatot
hogyan kéne kivenni?

Húzták, vonták, tolták.
Ámde mindhiába.
Makacs volt a falat
a kis róka torkába.

Bajban volt most Sunyi,
Ő, az erdők réme,
szörnyű sors várt éppen
kedvenc gyermekére.

Legkisebb fia volt,
ki a csirkét ette,
félre nyelt tán?
S épp ő!
Ó hogy is tehetett?

Szaladj hamar, asszony
bagoly doktor úrért!
Gyorsan jöjjön hozzánk!
Bármily magas díjért!

Szaladt is rókáné,
mint a szél, sebesen,
hogy bagoly doktorral
tüstént otthon legyen.

Futott szegény,
csak hogy ez egyszer hiába,
a doktort lakásán ő meg nem találta.

Jaj! most hová fusson?
Ugyan hol keresse?
Kit is kérdezzen meg?
Így töprengett egyre.

Az ő nagy bajában
ki segíthet rajta?
Amíg ő szaladgál,
fia tán már halva.

Eközben kinyájában ugrált a kis róka,
a megakadt falatot
így kipottyantotta.

Nosza lett nagy öröm!
Evés-ivás ismét.
Megette a család
a maradék csirkét.

Így jár, aki mohó,
sokat akar enni.
Annak egy falat is
torkára fog menni.

Együnk inkább lassan,
és csak egy keveset.
A nyugodt evésből
baj még sosem esett.

Eközben rókáné
a nagy erdőt járta,
hogymár ráleljen végre
a bagoly nyomára.

Ám egyszer valami az eszébe villant:
az arca felderült,
szeme is felcsillant.

Hopp! megvan! kiáltott,
hogymár mily buta vagyok!
Minden bagoly nappal
már aludni szokott.

Őkelme mindig csak éjszaka vadászik,
kipihen magát sötét éjszakáig.
Így vitte négy lába rókánét vidáman,
Rálelt a doktorra egy nagy fa odvában.

Csak addig könyörgött,
csak addig kérlelte,
Míg az alvó baglyot
fel nem ébresztette.

Ne haragudjon rám,
hogymár most is zavarom,
csak maga segíthet
az én nagy bajomon!

Megfullad a fiam!
Ha nem jön időbe!
Félek, hogymár késő lesz!
Már látom előre!

Bagoly doktor végre összeszedte magát,
Ennyit szólt csak: Menjünk,
ne izgassa magát!

Mikor nagy nehezen haza értek végre,
szemük-szájuk kinyílt
a nagy meglepetésre.

Mert a kis rókának nagyon fájt a lába,
Sírdogált fektében
szörnyű fájdalmába.

Ej ha! Szólt a doktor,
fura ez az eset,
miért a lába fáj?
mikor csirkét evett?

A család minden tagja
mind egyszerre mondta:
A lenyelt falatot
már kiugrándozta.

E közben fájdult meg
szegénynek a lába,
Hogy mi az eredmény?
Úgy gondoljuk, látja.

Szólt az apa végül,
könnye is kicsordult,
de rókáné ekkor férjére rámordult:

Ne keseregi apjuk!
Nem lesz így jobb semmi!
A doktor megmondja,
mit is kell majd tenni.

A bagoly szigorral ekképp rendelkezett:
Ne állják úgy körül
a szegény beteget!
Azzal a kis rókát fűrgén megvizsgálta,
szigorú pihenés a baj orvossága.

Nem olyan nagy a baj,
mint ahogyan látszik
Pihenjen a beteg holnap napnyugtáig!

Majd eljövök megint és újra megnézem,
díjamat fizessék egérpecsenyében.
Hat egér legyen a vizitemnek ára,
elvárom, meglegyen holnap napnyugtára!

Így gyógyult meg hamar
a kis róka lába,
gyors felépülését
hat kis egér bánta.

Szabó György: Az öreg könyv meséje

– Anyu, anyu! – kiáltott Katica. – De jó itt lenni veled a pincében! Itt olyan izgalmas dolgok vannak. Az aprócska gyermek csak úgy repdesett a pince roskatag, poros polcai között. Fehér kis szoknyájában, mint valami fehér pillangó.

A kérdések záporoztak anyára, aki egy régi szakácskönyvet keresett egy öreg, nyikorgó kosár hasában.

– Itt kell lennie! – morgolózott az asszony. – Amikor ideköltöztünk, úgy rémlik, ebbe a kosárba hoztuk le apuval. Még arra is emlékezni vél, hogy mikor letették a földre, a már a pince sötétjében szunnyadó öreg lábast rúgott fel, ami csikorgó haraggal csapódott a pince dohos falának. Az asszony ver-

senyt sikított a fazék éktelen csörgésével és apa erős karjaiba vetette magát. Ezen akkor jót nevetett a család a vacsoránál.

– Anya, ez mi? – mutatott egy öreg petróleumlámpára a kicsinyke kéz. A választ meg sem várta, az újabb kérdés bombázta anyát. Hol itt, hol ott süvített a lányka nevetése. A polcok a gyér fényben mint óriások meredtek a lányka fölé. Polcaik roskadásig végtelen kincssel. Itt egy gramofon ásított tölcseeres szájával, amott egy kabát várta jó gazdáját. Portól szürke láda, rokka, mintha még mindig fonna.

– Heuréka – ujjongott anya, és már pergette megtalált kincsének lapjait. Ekkor vette észre, hogy csendes a helyiség, nem dalol drága pacsirtája. Ahogy körülnézett, a félhomályban jött rá, milyen nagy ez a pince.

– Katica! Hol vagy kislányom? – szólt a sötétbe az aggódó kérdés.

– Anyu, anyu! – hívta kuncogva az asszonyt a sötétbe. A hosszú női alak lassan, szinte csoszogva lépdelt a hideg kőlapokon.

– Katica! – csattant fel. Azonnal gyere ide, ez már nem vicces! A kuncogás tovább csalta. A pince levegője észrevehetően üdőbbé, frissebbé vált. A nyirkos hideg az asszony bőrét simogatta. Szívét nyugalom szállta meg. Vaskos bolívek hajoltak szép barna fürtjei fölé. Mintha megannyi óriás tartaná izmos hátával a roppant falak súlyát – tűnődött. Milyen régi lehet ez a ház? Kik lakták, építették?

– Kicsi bogaram – sóhajtott anya, mikor a zseblámpa fénysugarába két huncut szem csillant, két ragyogó gyémánt.

– Ide nézz anyucil – mutatott egy öreg faajtóra a gyermek. Azonnal szembetűnt, hogy régi. Míves vastag deszkázata, kovácsolt, veretes vasalata, kilincse még impozánsabbá tették.

Anyára lányának izgatott kíváncsisága átragadt. Keszélyesen vetették észre az ajtón csüngő hatalmas lakatot. A finom női ujjak körbefonták a hideg vasat és rángatták, tépték. Nem adta titkát olcsón az ajtó. Lemondóan megsimogatta kislányának tündöklő arccskáját anyja.

Katica hatalmas szemei gombbá zsugorodtak, keskenyre szorított ajkai közt sziszegte:

– Az nem lehet, hogy ez a vastag óriás ne engedjen be minket! Mint egy kis majom csimpaszkodott a nála jóval magasabb kilincsbe. A jelenet olyan mulatságos volt, hogy anya derűsen kacagott rajta.

Ebben a pillanatban engedett az ajtó, és sípoló nyikorgással tárult ki a jövevények előtt. A roppant lakat csörömpölve hullott a kőre.

A helyiség, ahová a két alak belépett, kellemes meleg és jó szagú volt. A szobán körbecikázó fénycsóva egy asztalon pihent meg, ahol egy vastag gyertya csonkja várta, hogy meggyújtsák. Anya a zsebében kotorászott egy darabig egy doboz gyufa után. A gyufaszál sercegve lobbantotta lángra az árva kanócot. Barátságos fényben úszott az apró szoba.

A gyertya fénye kirajzolt egy öreg kopott, de annál díszesebben faragott karosszéket. Előtte mint egy oltár, vaskos íróasztal terült el. Az asztalon csupa ismeretlen titkos holmik. Tintatartók, papírosok, pecsétek lógtak egy kovácsolt tartóból. A falakat körbe könyvek százai ékesítették. Annak ellenére, hogy mindezt vastag por lepte be, olyan volt, mintha mindjárt visszajönné, aki itt alkotott.

Anya észrevette, hogy tátva van a szája. Barna bogár szemeit megdörzsölte és megrázta a fejét, képzeletbeli legyet zavarva el magáról.

– Gyere Katica – csattant fel anya kezét nyújtva. – Gyere csillogom! – már gyengédebben súgva.

A kislány meg sem hallva anyja hívó szavát, befészkelte magát a fotel ölébe. A fehér ujjacskák kerestek, matattak az asztal rejtette titokbirodalomban. A polip ujjacskák megnyomtak valamit, mert az asztal lapja megnyílt közepén, mint ablak-szárnyak meredtek az égnek. A faragott tölgynek gyomrában egy bőrkötéses öreg könyv nézett farkasszemet egy kíváncsi szempárral.

– Hú, aszta, hát izé – huhogta Katica.

– Ne nyúlj hozzá! – dohogta az anyja és tett egy lépést a lánya felé, szigorú égneke emelt mutatóujjal. – Neeeee! – visszhangzott a parancs.

Késő, az öreg könyv port köpködve kinyílt. Ekkor forgószél kavarta a szobát körbe, kócolva a könyveket. Füttyülve sodort apró tárgyakat magával. Ezüstös csillám ragyogással hullott alá az égből, mint a hó. Xilofon nevető csilingelése, versenyt kacagtak a dallamok. Harsonák ércesen fújták, hangosan üstdobok puffantak. Bódító virágillat hömpölygött. Tavaszi rét megannyi éneke trillázott kórusban.

Egyszer csak elcsendesült. A forrás, csilingelés, a kavalkád leállt. Mozdulatlan dermedt, mintha ollóval vágták volna el.

– Üdvözöllek! – szólt rekedten egy hang a bódult csukott szemű kislányhoz. Katica megdörzsölte szemecskéit. Álmodik, vagy ébren van? Rászegezte gyönyörű tekintetét a szétnyitott könyv lapjain ücsörgő szakállas öregre. Az öregember fehér szakállá mögül mosolygott a lánya a gircses-görcsös botjára támaszkodva.

– Szia Katica! – szólította meg a kislányt az aggastyán.

– Ki vagy? – hebegte Katica közelebb tolva az arcát.

– Én vagyok ennek az öreg könyvnek a szelleme – öklömnyi öreg, mint valami apró hologram vigyorgott a lánya. – Most pedig elrepítelek egy olyan helyre, ahová még földi halandó nem jutott el soha.

Az öreg lassan fölállt és szigorú arccal a göcsörtös botjával fenyegetően a könyvre mutatott.

– Öreg könyv, te titkok tudója, álmok ismerője, parancsolom neked, mutasd meg Katica számára, mi a leghasznosabb mese! Az öreg könyv összecsatlant katonásan, majd hirtelen kettényílt és lepuffant az asztalra. Az öreg olvasni kezdte a megsárgult sorokat:

– Egyszer volt, vagy talán igaz sem volt, égisz érő hegyeken és az ezüst vizeken túl, az álmok országában. Az öreg hangja eltompult és olyan távolinak tűnt a már szenderegő kislánynak.

Katica résnyire kinyitotta a szemét, de amit látott, vagy látni vélt attól egy akkorát sikított, a két szöcske rémülten hátraugrott. Igen, az aprócska lány fölé két hatalmas zöld szöcske tornyosult.

– Te ki vagy? – sipította az egyik. – Honnan jöttél? – kérdezte kattogó mély hangon a másik. Közben közelebb szökelltek izmos szöcske lábukon, csápjaikkal izgatottan kutatták a levegőt.

A kislány újra sikítani akart, de nem jött ki hang a torkán.

– Ti tudtok emberi hangon beszélni? – sziszegte Katica. És miért vagytok ilyen hatalmasak?

A két rovar kacagva, berregve, ciripelve nézett egymásra a butának tűnő kérdésen.

– A mi nevünk Szöcske Szabi és Szöcske Cini – mutatott a mellette álló látszólag is kecsesebb szöcske hölgyre a férj.

– Hé Csámcsoginé csiga asszony! Nem tudja, mikor jön a Hangyexpressz? – vetette oda a kérdését Szöcske Szabi egy arra járó csiga-szerű óriásnak. Mert biz csiga volt Csámcsoginé, nagyobb volt, mint egy ajtó – gondolta Katica, miközben végigbámulta a hosszú házát cipelő nehézkes állatot.

– Talán négy fakopáncs koppantás körül – felelte bársonyos asszonyhangon.

A fakopáncs negyedik koppantása körül hatalmas robajjal megérkezett a Hangyexpressz. Ez nagyon fura szerkezet volt. Egy hosszú fakerekeken guruló szerelvényt óriási hangyák húztak két sorban.

– Szállj föl! – biztatta Szabi a kislányt. Katica bizonytalanul kapaszkodott fel a falépcsőkön és lehuppant egy jókora szarvasbogár mellé.

– Te ember vagy, te tudsz nekünk segíteni! – sipíkolt Szöcskéné. – Menj és meg se állj Cseresznye király palotájáig! Az expressz elindult és csak úgy porzott az erdei avar a lábuk alatt. A szerelvényre érkeztek folyamatosan és akadtak leszállók is. A kislányt izgatottan mustrálták az állatok is. Muslicák repkedtek az őket csitító anyjuk körül. Egy burgonyabogár

abbahagyta csíkos kitin páncéljának tisztítását. Egy ganajtúró bogár gömbölyű és bűdös csomagjára támaszkodva meredt a fehérruhás kis jövevényre. Mire Katica megszeppenve körbenézett, már ezernyi bogárszem mustrálta. Katicának eszébe jutott, mikor nyáron a kertjük udvarán játszott a fűszálak között botladozó rovarokkal. Ez annyira vicces volt akkor, hogy felnevetett és gyöngyöző kacaja visszhangzott a hatalmas fák törzséről, a kövek között robogó patakról. Az egész erdő nevetett, kacagtak a szerelvény utasai is. Nagyon mély, őszinte szeretetet érezve a kislány iránt.

– Palota megálló! – rikkantott egy cserebogár lámpását emelve a sötétben.

Katica hatalmas természetvár ajtaja előtt találta magát. Morcona természetek böktek az orra elé hegyes lándzsájukkal.

– Állj! Ki vagy és mit akarsz? – mordultak a jövevényre.

– Cseresznye királyt keresem! – szipogta.

– Gyere csak velem! – ragadta karon egy pápaszemes pók.

A király nem volt más, mint egy koronás trónjába préselődtött óriás cseresznye. Őfelségének volt szeme és szája. A király szélesre tárta a trónterem ablakát és kimutatott rajta.

– Az én birodalmam! – mutatott szét. A kertekben rovarok sűrögtek. Volt, aki locsolt, volt ki kapált. A palota körül komplett kis városka. Sóhajtott egy hosszút a király. Majd hosszú szünet után rákezdte.

– Csak te segíthetsz rajtam! – fakadt ki Őfelsége. – Te vagy az egyetlen! – zokogta. Záporoztak könnyei. Könnyes, de büszke arccal folytatta.

– Valamikor büszke uralkodója voltam Morc földjének, míg nem egyszer arra tévedt Zegu, a hegyek boszorkánya. A városban a gyerekek kicsúfolták, púpos bogárnak nevezték. Hozzám kért bebocsátást. Én meghallgattam a panaszkodó banyát, kinek az volt az egyetlen kérése, hogy egy leánygyermek nevettesse meg, mert ő még soha nem nevetett. Én gögösen eltanácsoltam őt, hogy kedvesebb kedvtelémnek hó-

doljak, a cseresznyék majszolásának. Zegu rettenetes haragra gerjedt és átkot szórt a palotámra és Morc népére.

Az uralkodó pityeregre folytatta: – Drága, dolgoz, szorgalmas népemet rovarokká változtatta. Engem, pedig a kedvenc gyümölcsömmé, cseresznyévé varázsolt. – Már bömbölt is Cseresznye király.

– Csak te segíthetsz rajtunk kislányom! – csúszott a kislány lábai elé az elkeseredett király. Katica megszánta a hatalmas gyümölcsöt. Csengő hangon kérdezte: – Mit kell tennem? – a király helyett a soklábú pápaszemes pók válaszolt: – El kell menned Morc föld határáig. Odáig mehetsz Őfelsége külön Hangyexpresszéval. Onnan neked kell tovább menned keresztül az óriások birodalmán. Ha eljutottál az égig érő hegyek mögé, ott lakik, Zegu a félelmetes banya. – A pók szemei kitárgultak, lábai citeráztak a félelemtől. Minden szempár a kislányra meredt.

– Igen! – mosolygott. – Igen! – kiáltotta.

Bogarak ezrei kísérték a királyi címerrel díszesen csillogó járművet. Egymást taposva zümmögtek, ciripeltek, röpködtek, csak hogy szerencsét kívánjanak. A határnál kiszállt Katica és a Hangyexpressz szempillantás alatt elporzott. A hátizsákjából enni- és innivalót vett elő és lakmározni kezdett.

– Jaj! – szólt egy sóhaj. – Jaj nekem! – visszhangzott az erdő. Még a fák is megborították leveleiket. Katica lecsúszott sikítva a reggelihez kiszemelt szikláról.

– Hát te ki vagy? – mutatott rá a szikla. Az ülepére esett kislány most látta csak, hogy óriás mutatóujj néz vele farkasszemet. Katica úgy futott, mint a nyúl, torkában érezte a kicsi szíve kalapácsütéseit. Hiába futott, valami puha, de erős marok emelte is. Lábai az üres levegőben futottak tovább.

– Ripi a nevem. – bámult hatalmas szempár Katicára.

– Engedj már el! – küszködött a pöttöm. A kislány egy óriás bébi mellkasán landolt. Megértette, hogy ez az óriás bébi el-esett és nagyon fáj a lába, hisz a térdét fogva bömbölt Ripi.

– Mit segíthetek? – kérdezte Katica.

– Szólj az anyukámnak, már biztosan aggódik! Nem messze lakunk innen, csak kövesd az ösvényt! – mondta Ripi.

Az égbe meredő fák tövében poroszkáló kis hangya elért egy faház ajtajához. Hiába verte a picike ököl a vastag faajtót az némán tornyosult fölé. Bosszúsan kapaszkodott fel a házikó ablakába. Maradék erejét összeszedve lökte le a mélybe a cse-repes virágot.

– Mi a fene!? – mérgelődött Ripi anyukája.

– Hahóóó! – ordított a picinyke torok. Az óriás asszony zavartan kereste a hang forrását. Mikor meglátta, akkorát nevetett, hogy Katicának meg kellett kapaszkodnia.

Az óriás asszony, dübörgő léptekkel taposta az ösvényt, miatt Katica a kendőjébe kapaszkodva mesélte, hol találkozott Ripivel. Miután ellátták Ripi törött lábát, az asszony gyöngéden a kis teremtményhez fordult.

– Kérj bármit, amit csak akarsz! – mondta.

Elmesélte küldetését, honnan jött és hová tart. Az óriásné elgondolkodott, majd barátságosan így szólt: – Mi, az óriások népe, nagyon erősek vagyunk, de Zegutól, a pokoli szipirtytól mi is félünk. De várj csak! – szakította meg a csendet az asszony. – A zord hegyek lábánál lakik egy öreg rokonom, igen békés öreg remete.

Gyalogszerrel mentek hegyeken, völgyeken át az öreg óriás hajlott hátán. Az ősz ember igen megörült a jövevények láttán. Bőszén bólogatott, tengernyi ősz bozontjával, míg Ripi anyukája előadta jövetelük célját. Az öreg óvatosan beleszippantott sercegő pipájába. Dörmögő lassúsággal így szólt: – Én sok-sok évig jártam a zord sziklákat, növényeket, gyógy gyökereket gyűjtve. Egyszer látom, hogy az egyik szikla párkányán vergődik egy gyönyörű sas madár. Törött volt a szárnya. Én magamhoz vettem, gyógyítottam. Elmesélte egy igen gonosz, vén, púpos öregasszony tette őt csúffá. Megígérte nekem a madár, hogy egyszer meghálálja a segítségemet.

Másnap elindultak. Az óriás szikláról sziklára kapaszkodott fölfelé egyre magasabbra és magasabbra. Picike Katica, retten-

tőn didergett és befészkelte magát a fehér szakállba. A hegy egy havas kiszögelésében lapult a bölcsőszerű fészek. A sas megismerte a didergő apókát, barátságosan víjjantott, mit a hegyek visszhangoztak.

– Szívesen segíték neked kislány! Van még adóságom a banya felé! – mondta.

A madár széttárta szárnyait és belehasított a csípős levegőbe. Kis marka ellilult a fáradt kis utazónak. A sastollak zászlóként citeráztak, mikor a sas zuhanva landolt egy fekete vár fekete tornyára.

– Járj szerencsével! – emelkedett a sas ismét a levegőbe.

A rusnya kastély karmos kézre emlékeztetve meredt az égnek. Fekete szurkos kötőmbjei befogták Katica fodros szoknyácskáját. A kövek penge élei széthasogatták selymes bőröcskáját. Habos szőke fürtjeit a szél kócolta össze.

A rácsos ablak sárga fényével csalogatta beljebb. Lekúszott a tömör falon és a vén szipirtyó ágya mellé osont.

– Jó estét banya asszonyság! – rikkantotta. A rút fekete ruhás varangyot, mintha villámcsapás érte volna. Az ágy fölé emelkedett, kimeredt a vénség. Kigúvadt szemmel, haragtól eltorzult hangon sziszegte.

– Halál fia vagy, izé lánya! – prüszkölte a jövevényre.

A rút varangy látványa annyira vicces volt, hogy a kislány kacagni kezdett, egyre gurgulázóbban és harsányabban. Már a boszorkányt is rázta a nevetés. Seprűjével vicces vívásba kezdett. Katica válaszul a nyelvét öltötte rá.

A két idegen már a kőpadlón fetrengett a röhögéstől, majd hirtelen kimeredt a csúfság, mint aki karót nyelt és meredt a kislányra.

– Te gyerek, te engem megnevettettél! – megdöbbszent rekedtséggel fojtatta: – Megkímélem az életedet, sőt még teljesítem egy kívánságodat is! – csettintett kígyó nyelvével.

– Nem kívánok én sokat tőled banya méltósága, csak azt, hogy változtasd vissza Morc földjének szorgalmas népét újra emberré! Zord királynak pedig varázsold vissza palotáját! Ő ma-

gát szintén változtasd vissza, hogy koronás főként vezethesse dolgos népét.

– Ám legyen, te bátor pöttöm! – krákogta a banya.

– Ákombákom huss bele, bogár népség el vele! Csótány, lepke, muslinca tűnjön el a sunyiba. Változzon emberré a hanyaboly népe és uralkodjék rajtuk Zork királyi vére!

A boszi köröket írt le karmos ujjaival miközben Katica fáradt kis szemei becsukódtak.

Távolba hallotta, ahogy nevetve táncol Morc népe. Gyerekek játszanak, felnőttek táncolnak. Kődös emlék derengett, Zork király mosolygós arca.

– Köszönjük, köszönjük! – kiáltották a vigadók egyszerre.

– Jó reggelt, jó reggelt! – kedvesen keltegetett anyuci édes hangja. – Jó reggelt álomszuszék! – simogatta az arany fürtöket Anya. – Kész a reggeli! – kiáltott hívogatva a női hang.

Zavaros kobakkal kikászálódott Katica. – Álmodtam, vagy nem!? – mormogta.

Nagyot szippantott a nyitott ablakból a jó szagú tavaszba.

Mikor beágyazáskor a párnáját pofozta ducira, akkor egy vastag öreg könyv csusszant ki alóla.

NÉVMUTATÓ

Árvey Mária	51–53
Derdák Józsefné	69–70
Dr. Rácz J. Zoltán	67–69
Fettik Mária	12–32
Horváth Emmy	9–12, 56–59
Horváth László	76–77, 88
Kovács József	65–67, 74–75, 80–81
Kovács Pál	64–65
Nagy Ilona	63, 73–74, 85
Papp Erika	42–51
Pis Mátyásné	91–96
Rózsa Dezső	76, 81, 87
Szabó György	78, 96–105
Szél Magdolna	82, 86
Terhes Gábor	78–79
Zilahi György	33–41, 53–55

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	5
1. FEJEZET – Fáklyafény az örök éjszakában: emlékezések	7
Horváth Emmy: In memoriam Misley Emese!	9
Fettik Mária: Ne add fel soha!	12
Zilahi György: Emlékek emlékezések	33
Papp Erika: Nem lettem Júlia	42
Árvay Mária: Patkók nyomában	51
Zilahi György: A fuvaros	53
Horváth Emmy: Születésnapviisszapillantás, avagy	56
Isten éltesse 17 éves, messzire szakadt Unokám!	
2. FEJEZET – Otthon az otthontalanságban	61
Nagy Ilona: Régi karácsonyok a tanyán	63
Kovács Pál: Honvágy	64
Kovács József: Zovány	65
Dr. Rác J. Zoltán: Fohász – Egy vak imája az ezred-	67
forduló után	
Dr. Rác J. Zoltán: Állam bácsi kérdez, a vak ember	68
válaszol	
Dr. Rác J. Zoltán: Otthont keresek	69
Derdák Józsefné: Gyep szélén az akác	69
3. FEJEZET – Sorscsillagom	71
Nagy Ilona: Élni jó, de nagyon nehéz	73
Kovács József: Mit keresek itt?	74
Rózsa Dezső: Hited szerint	76
Horváth László: Rokkant	76
Szabó György: A pacsirta újra dalolna	78
Terhes Gábor: A költők halhatatlansága	78
Kovács József: Születtem	80
Rózsa Dezső: Szeretem	81
Szél Magdolna: Álmodó képzelet	82

4. FEJEZET – Amit a szem nem láthat	83
Nagy Ilona: Mint világító torony	85
Szél Magdolna: Életem gyöngyei	86
Szél Magdolna: Veled	86
Rózsa Dezső: Sétálnék veled	87
Horváth László: Este	88
5. FEJEZET – Mescország, színes világ	89
Pis Mátyásné: Sunyi, az erdő réme	91
Szabó György: Az öreg könyv meséje	96
NÉVMUTATÓ	106